

EVROPSKÁ PARTNERSTVÍ V HORIZONTU EVROPA

KLASTR 1 Health	KLASTR 4 Digital, Industry & Space	KLASTR 5 Climate, Energy & Mobility	KLASTR 6 Food, Bioeconomy, Agriculture,...
Innovative Health Initiative	Key Digital Technologies	Clean Hydrogen	Circular Bio-based Europe
Global Health Partnership	Smart Networks & Services	Clean Aviation	Rescuing Biodiversity to Safeguard Life on Earth
Transforming Health Care Systems	High Performance Computing	Single European Sky ATM Research 3	Climate Neutral, Sustainable and Productive Blue Economy
Risk Assessment of Chemicals	European Metrology (Art. 185 of the TFEU)	Europe's Rail	Water4All "Water security for the planet"
ERA for Health	Artificial Intelligence, Data and Robotics	Cooperative, Connected and Automated Mobility	Animal Health and Welfare*
Rare Diseases	Photonics	Batteries "Towards a competitive European industrial battery value chain"	Agroecology "Accelerating Farming Systems Transition"
One Health / Antimicrobial Resistance	Made in Europe	Zero-emission Waterborne Transport	Agriculture of Data
Personalised Medicine	Clean Steel - Low Carbon Steelmaking	Zero-emission Road Transport (2ZERO)	Safe and Sustainable Food Systems
Pandemic Preparedness <i>Co-funded or co-programmed</i>	Processes4Planet	People-centric Sustainable Built Environment (Built4People)	
	Globally Competitive Space Systems	Clean Energy Transition	
		Driving Urban Transitions to a Sustainable Future	
Evropské partnerství			
Institucionalizované	Společně financované	Společně programované	

KONFERENCE „SYNERGIES OPEN 2“

TC AV ČR ve spolupráci s MMR, MŠMT a TA ČR uspořádalo dne 22. září 2021 konferenci s názvem „Synergies Open 2“. Jednalo se o druhé virtuální setkání českých stakeholderů a EK k problematice synergií mezi programy řízenými na evropské a národní úrovni. Konkrétně mezi přímo řízenými programy EU (především programem Horizont Evropa) s fondy EU a národními programy.

Konferenci zahájila Daniela Grabmüllerová, náměstkyně pro řízení Sekce koordinace evropských fondů a mezinárodních vztahů na MMR. Zdůraznila, že „přímo řízené programy jsou pro české žadatele skvělou příležitostí žádat o podporu svých projektů na nejvyšší evropské úrovni. A to i s ohledem na budoucí úbytek prostředků ve fondech EU, které mohou přímo řízené programy alespoň částečně nahradit. MMR se proto dlouhodobě snaží na národní úrovni propojovat podporu z fondů EU s přímo řízenými programy“. Dále ve své řeči uvedla, že MMR chce posílit spolupráci s jednotlivými kontaktními místy a zvyšovat povědomí o přímo řízených programech (např. prostřednictvím webu „Dotace EU - Unijní programy 2021–2027“, který byl nedávno spuštěn).

Důležitost synergií zmínil ve své úvodní řeči i ředitel Kanceláře TA ČR Martin Bunčeka. Agentura má již bohaté zkušenosti s implementací synergií mezi programy v praxi a podle slov Martina Bunčeka „podporuje H2020 ERA NET Cofundy, resp.

Studio virtuální konference v Technologickém centru AV ČR

kofinancovaná partnerství v Horizontu Evropa či držitele pečete excellence (Seal of Excellence) z řad malých a středních podniků v H2020 SME Instrumentu fáze 1, resp. EIC Akcelératoru Horizontu Evropa, a je připravena získané zkušenosti a know how využít pro budování synergií i v budoucnu.“ Ve své řeči zdůraznil také potřebu vytvářet vhodné podmínky pro hladkou implementaci synergií mezi programy.

Jménem EK vystoupila Magda de Carli, vedoucí oddělení pro ERA a inteligenci zemí v rámci Generálního ředitelství EK pro výzkum a inovace. Detailně představila problematiku synergií z pohledu EK a ocenila „politické odhodlání a spolupráci v ČR, bez kterých by implementace synergií nebyla

(dokončení na str. 11)

Vážení čtenáři,

i letošní podzimní dvojčíslo přináší Zprávu o účasti ČR v rámci programu H2020. Její autoři, D. Frank a J. Vaněček, analyzují účast a výsledky (publikace) dosažené českými týmy prostřednictvím mnoha kvantitativních charakteristik (ve Zprávě je 62 grafů a 44 tabulek). Hodnocení je pak založeno na komparaci jejich hodnot dosažených ČR s hodnotami ostatních členských států EU. Nechybí ani analýza struktury zúčastněných českých institucí. „Špatná zpráva“ z tohoto rozsáhlého hodnocení říká, že účast ČR v programu H2020 byla (stejně jako v předchozích rámcových programech) malá, takže ČR svým příspěvkem do rozpočtu tohoto programu vlastně financovala účast jiných států. „Dobrá zpráva“ zase říká, že účast ČR byla kvalitní, neboť účastnická úspěšnost ČR byla vysoká, a to nejen v porovnání s úspěšností nových členských států, nýbrž i v porovnání s průměrnou účastnickou úspěšností starých členských států. K té dobré zprávě patří i to, že publikace, na nichž se podíleli čeští účastníci, jsou v průměru 2x více citovány, než je celosvětový průměr citovanosti publikací vydaných ve stejných letech a stejných oborech. Účast v projektech programu H2020 tedy přibližuje české instituce ke světové špičce.

ECHO se tentokrát zaměřuje na dvě témata: synergie a evropská partnerství. Synergie (tj. vytváření vazeb mezi různými veřejnými investicemi tak, aby se dosáhlo vyššího efektu, než je souhrn efektů plynoucích z těchto investic realizovaných nezávisle) mají v evropském výzkumu už dlouhou tradici a ve fiskálním období 2021–2027 budou ještě posíleny. V. Velčovský, náměstek pro řízení sekce mezinárodních vztahů EU a Evropských strukturálních a investičních fondů (MŠMT), informuje o synergiích v projektech Teaming (zaměřených na modernizaci výzkumných center) a v akcích Marie Skłodowska Curie, v nichž jde o kombinaci prostředků z rámcového programu a z operačního programu Jan Amos Komenský. Své zkušenosti se synergiemi

nabízejí T. Hálová Perglová (z Technologické agentury ČR) a O. Hradil (z Masarykovy university) v interview, který s nimi vedla kolegyně L. Chvojková.

V EU by mělo během programu Horizont Evropa fungovat 49 evropských partnerství. To jsou iniciativy, které by z velké míry měly přispět k urychlení přechodu ke klimaticky neutrální společnosti s cirkulárním hospodářstvím a k dosažení cílů udržitelného rozvoje OSN. Celkem 38 partnerství bude fungovat v 1., 4., 5. a 6. Klastru druhého pilíře programu Horizont Evropa (viz obálka), 8 partnerství pak funguje při Evropském inovačním a technologickém institutu. Tým národních kontaktů pro rámcový program předkládá v tomto čísle stručné charakteristiky těchto 46 partnerství. Zbýlá 3 partnerství jsou navržena v programu EURATOM.

Zahájení programu Horizont Evropa se vyznačovalo častými skluzy ve vydávání výzev na předkládání projektů. Na začátku podzimu je ale už vše jinak: portál „Funding and Tender Opportunities“ uváděl 28. září 305 otevřených výzev, 151 výzev už uzavřených a chystá se otevření dalších 381 výzev. Současně se též rozeběhl výzkum realizovaný v misích. To nerudovské varování „kdo chvíli stál, již stojí opodál“ je tak při této dynamice evropského výzkumu obzvláště aktuální. Kéž tedy nové dění v naší společnosti přinese i čerstvý vtr do plachet zapojování ČR evropského výzkumu.

VLADIMÍR ALBRECHT

ECHO

Informace o evropském výzkumu, vývoji a inovacích

ISSN 1214 – 7982

Tištěná verze ISSN 1214-7982, on-line verze ISSN 1214-8229

Evidenční číslo MK ČR E 15277

Vydavatel:

Technologické centrum AV ČR

Ve Struhách 27, 160 00 Praha 6

Tel. 234 006 100

e-mail: tc@tc.cz

Vydávání je hrazeno projektem LTI18020 – Česká republika v Evropském výzkumném prostoru 3, podporovaném MŠMT z programu INTER-EXCELLENCE.

Redakční rada:

Ing. Karel Aim, CSc.

RNDr. Vladimír Albrecht, CSc., předseda

Ing. Miloš Hayer, CSc.

Ing. František Hronek, CSc.

Prof. RNDr. Josef Jančář, CSc.

Ing. Miroslav Janeček, CSc.

Ing. Karel Klusáček, CSc., MBA

kaim@icpf.cas.cz

albrecht@tc.cz

hayer@kav.cas.cz

hronekf@volny.cz

jancar@fch.vutbr.cz

janecek@avo.cz

klusacek@tc.cz

Redakce:

Ing. Břetislav Koč, tel.: 724 247 074, e-mail: echo@tc.cz

Tisk: Art D

Redakční uzávěrka 20. 9. 2021

OBSAH

str. 2 Konference Synergie Open 2

Lenka Chvojková

str. 3 Editorial

Vladimír Albrecht

str. 4 Evropská partnerství

Naďa Koníčková

str. 5 Evropská partnerství v oblastech Klastřů 1, 4, 5 a 6

Monika Vrajová, Petr Pracna, Lenka Švejcarová, Onřej Mirovský, Martin Škarka, Jana Čejková, Naďa Koníčková

str. 12 Rozhovor s T. Hálovou Perglovou a O. Hradilem o synergiích rámcových programů s fondy EU a národními programy

Lenka Chvojková

str. 15 Synergie a alternativní české financování projektů EIC Akcelerator

Táňa Hálová Perglová

str. 16 Synergie a komplementární financování pro projekty Teaming

Václav Velčovský

str. 17 Synergie a alternativní české financování projektů MSCA

Václav Velčovský

str. 18 Doplnkovost podpory v oblasti otevřených dat

Václav Velčovský

str. 19 Rozhovor s J. Zemanem o přípravě projektových návrhů a možnostech, jak přilákat „postdoky“ do České republiky

Zuzana Čapková

str. 21 První výsledky hodnocení výzvy European Green Deal roku 2020

Petr Pracna

**PŘÍLOHA: Účast ČR v H2020 a v programu EURATOM
7. zpráva k červnu 2021**

Evropská partnerství

EVROPSKÁ PARTNERSTVÍ JSOU INICIATIVAMI, V JEJICHŽ RÁMCI SE EU, VNITROSTÁTNÍ ORGÁNY I SOUKROMÝ SEKTOR SPOLEČNĚ ZAVAZUJÍ PODPOROVAT PROVÁDĚNÍ PROGRAMŮ V OBLASTI VÝZKUMU A INOVACÍ. PARTNERY MOHOU BÝT ZÁSTUPCI PRŮMYSLU, UNIVERZIT, VÝZKUMNÝCH ORGANIZACÍ, SUBJEKTŮ POVĚŘENÝCH VÝKONEM VEŘEJNÉ SLUŽBY NA MÍSTNÍ, REGIONÁLNÍ, CELOSTÁTNÍ NEBO MEZINÁRODNÍ ÚROVNI NEBO ORGANIZACE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI, VČETNĚ NADACÍ A NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ.

Partnerství mezi EU a dalšími poskytovateli zdrojů pro výzkum a inovace jak z veřejné, tak i soukromé sféry jsou nedílnou součástí Evropského výzkumného prostoru a rámcových programů EU již téměř dvě desetiletí. Za tu dobu se jejich formy, velikost a způsob fungování vyvíjely až do dnešní podoby zakotvené v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32021R0695>). Nový přístup k Evropským partnerstvím spočívá v jejich větších ambicích, zejména co se týká dopadů na společnost, na modernizaci průmyslu a na větší podporu politických priorit EU, jako jsou Zelená dohoda pro Evropu nebo Evropa připravená na digitální věk. Téměř 25 mld. € z prostředků Horizontu Evropa má mobilizovat do partnerství přinejmenším stejnou částku od soukromých partnerů a členských států.

Většina partnerství je založena na dlouhodobých iniciativách, které již existují v programu Horizont 2020, a na činnosti jedné či více evropských technologických platforem. V minulosti poměrně komplexní a nepřehledná struktura typů a způsobů fungování partnerství byla nyní zjednodušena a po intenzivních konzultacích se členskými zeměmi EU a s klíčovými stakeholdery vyústila v návrh tří typů partnerství:

Společně programovaná jsou partnerství mezi EU, členskými zeměmi a asociovanými zeměmi k rámcovému programu nebo dalšími stakeholdery, která jsou založena na memorandu o porozumění nebo smluvním ujednání mezi zúčastněnými partnery. Partneři vypracují společnou výzkumnou a inovační agendu, která je realizovaná prostřednictvím výzev v pracovních programech Horizontu Evropa.

Spolufinancovaná partnerství kombinují financování ze zdrojů EU, národních veřejných zdrojů nebo z jiných zdrojů pro financování výzkumu a inovací. Na partnerství se podílí členská země EU zpravidla prostřednictvím poskytovatelů nebo jiných veřejných autorit. Tito partneři vytvoří konsorcium na základě výzvy uveřejněné v pracovním programu Horizontu Evropa. Partneři stanoví společnou výzkumnou a inovační agendu, která je implementována prostřednictvím výzev vyhlášených partnerstvím a dalších společných aktivit.

Institucionalizovaná partnerství jsou založena na základě článku 185 nebo 187 Smlouvy o fungování EU (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12016ME/TXT>) a Nařízení EIT (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0819&qid=1622186623229>) pro znalostní inovační společenství (KICs). Příprava těchto partnerství má vlastní legislativní proceduru a jsou ustavena pouze v případě, pokud jiné součástí programu Horizont Evropa nebo ostatní formy evropských partnerství nejsou dostačující pro dosažení cílů a dopadů. Přípravě legislativních návrhů institucionalizovaných partnerství předchází jejich odůvodnění založené na hodnocení očekávaných dopadů.

Znalostní a inovační společenství (KICs) ustavená Evropským inovačním a technologickým institutem (EIT) patří také mezi institucionalizovaná partnerství. EIT KICs byly ustaveny již v programu Horizont 2020 a jejich cílem je především rozvíjet znalosti a dovednosti potřebné pro rozvoj a uplatnění inovací na trhu. Klíčovými partnery KICs jsou vysokoškolské instituce, výzkumné organizace, firmy a další stakeholderi.

Na základě dialogu EK s členskými zeměmi a potenciálními partnery bylo navrženo 49 kandidátů evropských partnerství, která jsou součástí Strategického plánu Horizontu Evropa (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_21_1122) pro první 4 roky realizace programu. Byl také ustaven systematický proces výběru, implementace a monitoringu partnerství. Většina navrhovaných partnerství se zaměřuje na urychlení přechodu ke klimaticky neutrální a oběhové společnosti a hospodářství a na dosažení cílů udržitelného rozvoje. Partnerství v Horizontu Evropa doplňují tři partnerství programu Euratom pro výzkum a odbornou přípravu. Evropská partnerství jsou ustavována zejména pro řešení komplexních problémů, které potřebují integrovaný přístup za součinnosti velkého počtu akterů z různých zemí, a to v oblastech, v nichž mohou dosáhnout cílů programu Horizont Evropa účinněji než jinými prostředky a nástroji rámcového programu.

Realizace partnerství přitom vychází ze společných vizí zakotvených ve strategických dokumentech (roadmaps) a strategických výzkumných a inovačních agendách podporovaných všemi zúčastněnými partnery. Cílem partnerství je současně i snížení fragmentace v oblasti evropského výzkumu a inovací a zamezení duplicitních investic. Podporovány budou též synergie s dalšími programy, jako jsou fondy politiky soudržnosti, program Digitální Evropa a Nástroj pro propojení Evropy a jiné, s cílem podpořit zavádění výsledků a posílit dopady.

V partnerstvích je podporována široká škála výzkumných a inovačních aktivit včetně demonstračních nebo validace nalezených řešení a činnosti podporující tržní, regulační a společenské využití výsledků výzkumu a inovací.

Tabulka (viz strana 1) – Evropská partnerství jsou navázána zejména na klastry druhého pilíře programu Horizont Evropa, specifickým typem partnerství jsou pak znalostní a inovační společenství (KICs) EIT

V následujícím přehledu jsou stručně popsána společně programovaná a spolufinancovaná partnerství zařazená do pracovního programu Horizontu Evropa pro roky 2021–2022. Do přehledu jsou zahrnuta též institucionalizovaná partnerství, která podléhají vlastní legislativní proceduře a budou zahajována od příštího roku. Opomenout nelze ani **průřezové evropské partnerství EOSC** (European Open Science Cloud), které si klade za cíl vybudování společného výzkumného prostoru s volně dostupnými službami (www.eosc-portal.eu) pro uchování, zpracování, sdílení, analýzu a opakované použití vědeckých dat. Přispívá tak k naplnění evropské politiky otevřené vědy. EOSC bude tvořit v Evropě jednotnou datovou infrastrukturu přístupnou akademické sféře a průmyslu, ale také i poskytovatelům veřejných služeb.

ČR vyjádřila předběžný zájem o zapojení a spolufinancování řady nově ustavených partnerství v Horizontu Evropa, pro zdejší výzkumné týmy tak budou otevřeny další možnosti jak se zapojit do mezinárodní spolupráce.

NADA KONÍČKOVÁ,

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR

KONICKOVA@TC.CZ

Evropská partnerství v oblasti Klastru 1

Název: Partnership for the Assessment of Risk from Chemicals (PARC)

Typ: Společně financované

Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: V návaznosti na výzvu **Green Deal** (Zelená dohoda pro Evropu) v oblasti cílů zaměřených na nulové znečištění vedoucí k prostředí bez toxických látek usnadní toto partnerství přechod na další generaci hodnocení rizik s cílem lépe chránit lidské zdraví a životní prostředí.

V tomto partnerství se očekává, že přínosem bude mimo jiné sjednocení posuzování rizik chemických látek, a to jak na národních úrovních, tak na úrovni evropské. Předpokládá se synergie s aktivitami v oblastech dalších politik Zelené dohody pro Evropu, například se Strategii pro biodiverzitu 2030, Akčním plánem pro nulové znečištění ovzduší, 8. akčním programem pro životní prostředí. Spolupráce se očekává také s dalšími partnerstvími a misemi Horizontu Evropa (HE). Mezi aktivity realizované aktéry partnerství bude patřit:

- zřízení a provozování celoevropské mezioborové sítě s cílem podpořit výzkum v hodnocení rizik chemikálií,
- provádění společných činností v rámci EU v oblasti výzkumu a inovací pro podpoření současných procesů posuzování rizik a také pro reakci na vznikající výzvy v oblasti rizik chemických látek,
- vybudování celoevropské transdisciplinární výzkumné a inovační platformy na podporu hodnocení chemických rizik.

Partnerství je otevřené všem členským zemím EU i zemím asociovaným k HE a po celou dobu svého trvání bude otevřené i všem ostatním, kteří se budou chtít připojit.

Název: European partnership fostering a European Research Area (ERA) for health research

Typ: Společně financované

Předpoklad zapojení ČR: ne

Charakteristika: Toto partnerství bude mít za cíl integrovat dříve vytvořené sítě a ekosystémy, které se zaměřují na specifické priority v oblasti zdraví (sítě evropského výzkumného prostoru, ERA-NETs), stavět bude na jejich dlouhodobé zkušenosti a dále se zaměří na rozšíření směrem k *Investigator-initiated clinical studies* (IICSs), což jsou klinické studie, které jsou prováděny přímo výzkumníky/lékaři a tradičně v nich není zapojován privátní sektor. Konkrétně se bude jednat o integraci a společné výzvy v oblastech, které byly v Horizontu 2020 pokryty ERA-NETs, a to kardiovaskulární nemoci (ERA-CVD), nanomedicínské technologie (EuroNanoMed) a nemoci související se stravou/zdravá dieta (spojené s iniciativou A Healthy Diet for a Healthy Life). Během prvních dvou let partnerství budou zjišťovány možnosti společných výzev v oblasti IICSs, což bude následně vyhodnoceno a bude rozhodnuto, zda v rozšíření tímto směrem v partnerství pokračovat v dalších letech. Partnerství by mělo přinést vybudování soudržného Evropského výzkumného prostoru (ERA), který členským státům, Evropské komisi i asociovaným zemím umožní společně podporovat výzkum a inovace a posuzovat relevanci zdravotních intervencí.

Název: European partnership on transforming health and care systems

Typ: Společně financované

Předpoklad zapojení ČR: ne

Charakteristika: Partnerství reaguje na výzvy v oblasti zdravotnických systémů, které byly mimo jiné zvýrazněny v průběhu pandemie covidu-19. Hlavními cíli partnerství je posun k větší odolnosti, efektivnosti, udržitelnosti, inovativnosti a také dostupnosti zdravotnických systémů v rámci EU. Partnerství by mělo propojit různé typy aktérů, mělo by vytvářet synergie s dalšími partnerstvími a aktivitami HE a věnovat se koordinaci výzkumných a inovačních aktivit v oblasti zdravotnických systémů, dále by se mělo zaměřit na podporu digitalizace zdravotnictví a transformaci systémů na základě znalostí a zkušeností. Implementace aktivit bude prostřednictvím společného programu činností zahrnujících výzkum, koordinaci a vytváření sítí, školení a šíření informací.

Název: Innovative Health Initiative (IHI)

Typ: Institucionalizované

Charakteristika: Iniciativa pro inovativní zdraví (IHI) navazuje na předešlé partnerství – Iniciativu pro inovativní medicínu (IMI). Cílem IHI bude vytvořit celoevropský ekosystém výzkumu a inovací v oblasti zdraví, který usnadní posun vědeckých znalostí do hmatatelných inovací. IHI bude připívat k řadě evropských politik, zejména k **Evropskému plánu boje proti rakovině, nové průmyslové strategii pro Evropu a farmaceutické strategii pro Evropu**. Mezi členy partnerství bude patřit Evropská komise a za privátní sektor zde budou partneri z oblasti medicínského průmyslu. IHI bude stejně jako předešlé partnerství (IMI) směřovat k propojení různých typů aktérů od univerzit přes malé i velké podniky a další partnery z oblasti zdravotnictví, daleko větší důraz bude kladen na mezioborové projekty zahrnující biofarmaceutické, biotechnologické sektory a také firmy z digitální oblasti.

Název: European Partnership for EU-Africa Global Health

Typ: Institucionalizované

Charakteristika: Partnerství bude navazovat na předešlé partnerství, které bylo financováno v Horizontu 2020 (European & Developing Countries Clinical Trials Partnership, EDCTP). Cílem partnerství bude dodávat nová řešení snižující zátěž infekčními chorobami v subsaharské Africe a posilovat výzkumné kapacity pro připravenost v této oblasti. Cíl do roku 2030 je licencovat alespoň dvě nové zdravotnické technologie bojující s infekčními chorobami a podpoření nejméně stovky výzkumných ústavů ve třiceti zemích pro efektivní a rychlou reakci výzkumu ve vývoji diagnostiky, léčby a vakcín proti infekcím, které se mohou objevit a způsobovat nové epidemie.

MONIKA VRAJOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
VRAJOVA@TC.CZ

Evropská partnerství v oblasti Klastru 4

Název: Made in Europe

Typ: Společně programované

Předpoklad zapojení ČR: podle účasti v projektových návrzích výzev Klastru 4 a jejich úspěšnosti

Předpokládaný rozpočet: 287 mil. € (relevantní témata ve výzvách 2021–2022)

Charakteristika: Smluvní (společně programované) partnerství **Made in Europe** navazuje na program partnerství veřejného a soukromého sektoru **Factories of the Future (FoF)** z období předchozích dvou rámcových programů – H2020 a 7. RP. Partnerem Evropské komise v jeho implementaci je *European Factories of the Future Research Association (EFFRA)*, nezisková asociace, jejímž cílem je podpora výzkumu v oboru průmyslových technologií pro budování globálně konkurenceschopného průmyslu, posilování jeho cirkulárního charakteru a snížení závislosti na kritických surovinách. Chce tím přispět k ekologické, digitální a odolné průmyslové výrobě. Hlavní priority partnerství a cesty k jejich dosažení shrnuje jeho Výzkumná a inovační strategie z roku 2020 (*Made in Europe SRIA*).

Výzvy tohoto partnerství jsou součástí pracovního programu Klastru 4 druhého, průmyslového pilíře programu Horizont Evropa v části zaměřené průmyslovou výrobou: Destination 1 – TWIN-TRANSITION (po 6 tématech v obou letech 2021 a 2022).

Název: Processes4Planet – Transforming the European Process Industry for a Sustainable Society

Typ: Společně programované

Předpoklad zapojení ČR: podle účasti v projektových návrzích výzev Klastru 4 a jejich úspěšnosti

Předpokládaný rozpočet: 273 mil. € (relevantní témata ve výzvách 2021–2022)

Charakteristika: Smluvní partnerství veřejného a soukromého sektoru **Processes4Planet** je pokračováním dřívějšího partnerství **SPIRE** (Sustainable Process Industries through Resource and Energy Efficiency) z období Rámcového programu H2020. Partnerem Evropské komise v jeho implementaci je asociace *A.SPIRE* reprezentující energeticky a surovinově nejnáročnější odvětví zpracovatelského průmyslu. Vizi rozvoje do roku 2030, která se zaměřuje na oběhovou ekonomiku a podstatnou dekarbonizaci evropského zpracovatelského průmyslu, prezentuje víceletá cestovní mapa partnerství (*SPIRE Roadmap 2030*).

Výzvy tohoto partnerství jsou součástí pracovního programu Klastru 4 druhého pilíře programu Horizont Evropa v oblastech zaměřených na průmyslovou výrobu: Destination 1 – TWIN-TRANSITION (po 6 tématech v obou letech 2021 a 2022) a Destination 2 – RESILIENCE (po 1 tématu v obou letech 2021 a 2022).

Název: Photonics

Typ: Společně programované

Předpoklad zapojení ČR: podle účasti v projektových návrzích výzev Klastru 4 a jejich úspěšnosti

Předpokládaný rozpočet: 139 mil. € (relevantní témata ve výzvách 2021–2022)

Charakteristika: Také toto partnerství navazuje na partnerství veřejného a soukromého sektoru **Photonics**, které bylo v programu H2020

součástí programu Informačních a komunikačních technologií. Partnerem Evropské komise v jeho implementaci je Evropská technologická platforma pro fotoniku (*Photonics21*). Hlavní záměry partnerství, jimiž chce přispět k hlavním prioritám Zelené dohody pro Evropu a digitální transformace a do roku 2030 zajistit vedoucí postavení evropského průmyslu v základních a vznikajících fotonických technologiích, jsou shrnuty ve víceleté strategické cestovní mapě „*New Horizons – Securing Europe’s technological sovereignty through Photonics*“. Aktivitě tohoto partnerství rovněž velmi těsně navazují na priority vznikajícího institucionalizovaného partnerství Key Digital Technologies.

Témata partnerství Photonics obsahuje pracovní program Klastru 4 druhého pilíře programu Horizont ve výzvách Destination 1 – TWIN-TRANSITION (jedno téma v roce 2021) a Destination 4 – DIGITAL-EMERGING (celkem 3 témata ve výzvách let 2021 a 2022).

Název: Clean Steel – Low-carbon Steelmaking

Typ: Společně programované

Předpoklad zapojení ČR: podle účasti v projektových návrzích výzev Klastru 4 a jejich úspěšnosti

Předpokládaný rozpočet: 80 mil. € (relevantní témata ve výzvách 2021–2022)

Charakteristika: Toto smluvní partnerství navazuje na program Research Fund for Coal and Steel (RFCS), jehož výzvy nebyly v přechodných obdobích součástí Rámcových programů a jehož některá témata jsou nyní zahrnuta do výzev Klastru 4 programu Horizont Evropa. Partnerem Evropské komise v této implementaci je nezisková evropská technologická platforma *ESTEP* (European Steel Technology Platform), která vypracovala svoji strategii na dosažení cílů téměř bezuhlíkového hutnictví do roku 2030 (*Clean Steel Partnership Roadmap*).

Témata partnerství Clean Steel jsou součástí výzev Destination 1 – TWIN-TRANSITION (3 témata v roce 2021 a 2 v roce 2022).

Název: Key Digital Technologies (KDT)

Typ: Institucionalizované (s národním příspěvkem)

Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Institucionalizované partnerství Key Digital Technologies (KDT) navazuje na aktivity Společného podniku *ECSEL JU* (Electronic Components and Systems for European Leadership) ustaveného v Horizontu 2020. Jedná se o třístranné partnerství složené z Evropské komise (přispívající do společného rozpočtu 1,8 mld. €), členských zemí vč. České republiky a průmyslových podniků. Partnerství KDT bude prostřednictvím vlastního pracovního programu s výzvami podporovat inovace v oblasti elektronických součástek (např. procesorů, polovodičových technologií, digitálních systémů vč. IoT a AI technologií), jejich design, výrobu a jejich inteligentní integraci do systémů, software a produktů. Vyvinuté technologie budou využity v oblastech mobility, zdraví, energetiky, bezpečnosti, výroby a digitální komunikace.

První výzvy a témata tohoto partnerství jsou již v procesu příprav. Na přípravách se podílí mj. komunita ECS (Electronic Components and Systems) složená z Evropských technologických platform a asociací *Aeneas*, *ARTEMIS* a *EPoSS*, které připravily Strategickou výzkumnou a inovační agendu *ECS SRIA 2021* jako podklad pro chystaný pracovní program KDT.

Název: High Performance Computing**Typ: Institucionalizované (s národním příspěvkem)****Předpoklad zapojení ČR: ano**

Charakteristika: Evropské partnerství High Performance Computing (HPC) patří mezi institucionalizovaná partnerství a je postaveno na aktivitách Společného podniku pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku EuroHPC JU vzniklého v roce 2018 a nově upraveného Nařízením Rady EU z července 2021. Jedná se o třístranné partnerství složené z Evropské komise (přispívající do společného rozpočtu 3,08 mld. €), členských zemí vč. České republiky a průmyslových podniků. Partnerství HPC bude mít svůj vlastní vyhrazený pracovní program odrážející evropské investiční priority v budování HPC infrastruktury, v rozšiřování využití této infrastruktury a v podpoře rozvoje klíčových dovedností, které věda a průmysl potřebují. Partnerství HPC je v úzké synergii s dalšími evropskými podpůrnými programy, zejména s programem Digitální Evropa (DEP) a s Nástrojem pro propojení Evropy (CEF).

Název: Smart Networks and Services (SNS)**Typ: Institucionalizované****Předpoklad zapojení ČR: není k dispozici**

Charakteristika: Přípravované Evropské partnerství v oblasti inteligentních sítí a služeb (Smart Networks and Services) bude patřit mezi institucionalizovaná partnerství, podobně jako Partnerství, KDT a HPC. Partnerství SNS vznikne jako společný podnik s veřejnou investicí Evropské komise do výzkumu a inovací ve výši 0,9 mld. € v rozpočtovém horizontu období let 2021 až 2027. Partnerství SNS bude implementovat vlastní program pro výzkum a inovace, jehož výsledky mají vést ke standardizaci 6G technologií do roku 2025. Partnerství si dále klade za cíl připravit evropský trh na přijetí 6G technologií do konce tohoto desetiletí. Dalším z cílů Partnerství SNS je zavádět technologie 5G v Evropě při současné podpoře přechodu k zelené ekonomice a společnosti. Za tímto účelem bude SNS koordinovat strategické vedení příslušných aktivit v rámci programu Connecting Europe Facility (5G Corridors). Rovněž přispěje ke koordinaci vnitrostátních programů, např. v rámci nástroje Recovery and Resilience Facility či v programu Digitální Evropa a InvestEU. Partnerství SNS navazuje částečně na aktivitu The 5G Infrastructure Public Private Partnership (5GPPP) ustaveného v předchozím rámcovém programu. Text návrhu nového partnerství je k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/info/files/european-partnership-smart-networks-and-services_en.

Název: Artificial Intelligence, Data and Robotics (ADRA)**Typ: Společně programované****Předpoklad zapojení ČR: podle účasti v projektových návrzích výzev Kladru 4 a jejich úspěšnosti****Předpokládaný rozpočet: 395,5 mil. € (relevantní témata ve výzvách 2021–2022)**

Charakteristika: Evropské partnerství pro umělou inteligenci, data a robotiku (Artificial Intelligence, Data and Robotics) vzniká v návaznosti na činnosti dvou předchozích smluvních partnerství v Rámcovém programu Horizont 2020, kterými jsou Big Data Value Association (BDVA) a euRobotics. Nové partnerství ADRA staví na investicích do širší evropské komunity umělé inteligence a na spolupráci s AI iniciativami EurAI, CLAIRE a ELLIS. Jedná se o smluvní partnerství, jehož aktivity budou implementovány prostřednictvím pracovního programu Kladru 4 – Digitalizace, průmysl a vesmír. Ve výzvách tohoto

pracovního programu je zveřejněno 13 témat s uzávěrkami v období let 2021 a 2022. Činnosti tohoto partnerství velmi těsně navazují na priority synergického programu Digitální Evropa. Partnerství bude v období 2021–2030 využívat 1,3 mld. € veřejných investic prostřednictvím programu Horizont Evropa a 1,3 mld. € soukromých investic k řešení klíčových výzev v oblasti umělé inteligence, dat a robotiky. Všechny podstatné informace viz <https://ai-data-robotics-partnership.eu/>. V posledním čtvrtletí letošního roku plánuje ADRA zahájit proces přijímání nových členů.

Název: European Metrology**Typ: Institucionalizované (s národním příspěvkem)****Předpoklad zapojení ČR: ano**

Charakteristika: Evropské partnerství v metrologii (European Metrology) patří mezi institucionalizovaná partnerství navržená Evropskou komisí pro období 2021–2027. Toto partnerství budující metrologickou infrastrukturu má být jedním ze základních kamenů, na kterých industrializovaná a stále více globalizovaná a digitální evropská společnost postaví řešení svých velkých výzev, od zdravotní péče po ovlivňování změny klimatu. Mezi cíle Partnerství v metrologii patří:

- Do roku 2030 vytvořit udržitelné evropské metrologické sítě ve vysoce konkurenčních a rozvíjejících se metrologických oblastech schopných konkurovat Číně a USA.
- Financovat společné výzkumné projekty, které vyústí v nárůst a urychlení inovací prostřednictvím metrologických řešení, kapacit a infrastruktury. Výsledkem mají být vyšší ekonomické obraty z nových nebo výrazně vylepšených produktů a služeb.
- Posílit roli metrologie při efektivním navrhování a provádění předpisů a norem (standardizace) za účelem podpory rozhodování založené na důkazech a podpory veřejných politik.
- Spolupracovat s klíčovými aktéry v metrologii a v návazných řetězcích s cílem maximalizovat zavádění nových technologií a přispět tím k řešení hlavních společenských výzev.

Další zdroje informací: Text návrhu partnerství je k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_he-partnerships-metrology.pdf. Text v českém jazyce z února 2021 „Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na Evropském partnerství v oblasti metrologie, realizovaném společně několika členskými státy“ je dostupný na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0089&from=ENna>. Informace k souvisejícímu Evropskému metrologickému programu pro inovace a výzkum (EMPIR) viz stránky MŠMT, které je gestorem tohoto programu <https://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/empir-8b>.

Název: Globally Competitive Space Systems**Typ: Společně programované****Předpoklad zapojení ČR: ano****Předpokládaný rozpočet 200–250 mil. € / 5 let**

Aktuální stav: V současné době probíhají jednání k definici konkrétních priorit v tomto partnerství, které bude otevřeno po roce 2022. Jednání se nyní koncentrují na vlastní kritéria výběru konkrétních priorit, kdy zásadní bude tržní potenciál, úroveň zapojení soukromého a výzkumného sektoru a zapojení nových aktérů (tzv. New Space).

Charakteristika: Pro toto partnerství se uvažuje o aktivitách, které budou zahrnovat podporu konkurenceschopnosti end- to -end systémů a navazujících služeb; nové výrobní procesy, inovativní systémy nosičů – snížení ceny, znovuvyužití nosičů, mikronosičů a poslední prioritou budou nové koncepty a řešení pro komerční lety do vesmíru.

V rámci partnerství se počítá s úzkou spoluprací s ESA (European Space Agency).

PETR PRACNA, LENKA ŠVEJCAROVÁ, ONDŘEJ MIROVSKÝ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
PRACNA@TC.CZ, SVEJCAROVA@TC.CZ, MIROVSKY@TC.CZ

Evropská partnerství v oblasti Klastru 5

Název: Clean Hydrogen
Typ: Institucionalizované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Toto partnerství urychlí rozvoj a zavádění evropského hodnotového řetězce pro technologie čistého vodíku, což přispěje k udržitelným, dekarbonizovaným a plně integrovaným energetickým systémům. Partnerství naváže na činnost předchozí společné technologické iniciativy Fuel Cells and Hydrogen 2 Joint Undertaking (FCH 2 JU), <https://www.fch.europa.eu/news/fuel-cells-and-hydrogen-2-joint-undertaking>.

Název: Clean Aviation
Typ: Institucionalizované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Partnerství směřuje letectví na cestu ke klimatické neutralitě tím, že urychluje vývoj a zavádění přelomových řešení v oblasti výzkumu a inovací. Partnerství naváže na činnost předchozí společné technologické iniciativy Clean Sky 2, <https://www.cleansky.eu/>.

Název: Europe's Rail
Typ: Institucionalizované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Partnerství urychlí vývoj a zavádění inovativních technologií, zejména digitálních a automatizačních, s cílem dosáhnout radikální transformace železničního systému a splnit cíle Zelené dohody pro Evropu. Partnerství naváže na činnost předchozí společné technologické iniciativy Shift2Rail, <https://shift2rail.org/>.

Název: Single European ATM Research 3
Typ: Institucionalizované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Cílem této iniciativy je urychlit technologickou transformaci uspořádání letového provozu v Evropě. Partnerství naváže na činnost předchozí společné technologické iniciativy Single European Sky ATM Research Joint Undertaking, <https://www.sesarju.eu/>.

Název: Built4People
Typ: Společně programované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Partnerství propojí veřejný a soukromý sektor pro realizaci výzkumných a inovačních záměrů, založených na holistickém

pohledu na stavební prostředí z hlediska udržitelnosti a lepšího bydlení. Jedná se o nové partnerství, více na https://ec.europa.eu/info/events/sustainable-built-environment-research-and-innovation-partnership-under-horizon-europe-2019-dec-12_en.

Název: Zero-emission road transport – (2Zero)
Typ: Společně programované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Evropské partnerství 2ZERO bude vycházet z aktivit iniciativy pro zelená vozidla (European Green Vehicle Initiative, EGVI) <https://egvi.eu/>. Jeho cílem je přispět k dosažení uhlíkové neutrality silniční dopravy do roku 2050. Partnerství se zaměří na komplexní pokrytí všech souvisejících oblastí výzkumu a inovací od technologií přes procesy po inovativní business modely. Výsledkem bude nová generace dostupných technologií umožňujících snížení emisí všech typů silničních vozidel k nule. Zvláštní pozornost bude věnována vývoji efektivní a uživatelsky přátelské infrastruktury pro dobíjení elektromobilů.

Název: Connected and Automated Mobility – (CCAM)
Typ: Společně programované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Cílem evropského partnerství CCAM, <https://www.smart-systems-integration.org/publication/public-draft-ccam-partnership-proposal>, zaměřeného na propojená a autonomní vozidla, je zajistit vedoucí postavení Evropy v oblasti bezpečné a udržitelné silniční dopravy, a to prostřednictvím automatizace. Jeho role bude rovněž zásadní z hlediska sladění výzkumných a inovačních aktivit napříč EU, které umožní rychlejší zavádění technologií a služeb CCAM do praxe.

Název: Batteries
Typ: Společně programované
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Návrh Evropského partnerství Baterie https://ec.europa.eu/info/files/euroean-partnership-industrial-battery-value-chain_en byl zveřejněn dne 20. června 2020. Cílem partnerství je ustavit udržitelný a cirkulární evropský hodnotový řetězec, který pomůže posunout transformaci k uhlíkově neutrální společnosti. Ambicí partnerství je připravit Evropu na výrobu a komercializaci technologií pro baterie nové generace do roku 2030 prostřednictvím inovačního programu, který umožní rozvinutí mobility s nulovými emisemi a skladování energie z obnovitelných zdrojů.

Název: Zero Emission Waterborne Transport**Typ: Společně programované**
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Partnerství je zaměřeno na transformaci lodní dopravy a zavádění bezemisních řešení vhodných pro všechny hlavní typy plavidel. Aktivity by měly umožnit dosažení bezemisní lodní dopravy do roku 2050. Návrh partnerství je publikován na stránce Zero-emission Waterborne Transport https://ec.eu-ropa.eu/info/files/euroean-partnership-towards-zero-emission-road-transport-2zero_en

Název: Driving urban transitions to a sustainable future – DUT**Typ: Společně programované**
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Evropské společně financované partnerství, <https://jpi-urbanurope.eu/calls/enutc/> se zaměří na široké spektrum městských zainteresovaných subjektů za účelem vytvoření inovativních, systematických přístupů, nástrojů, metod a služeb zaměřených na lidi pro podporu transformace měst.

To povede k účinnějšímu a dekarbonizovanému užívání energie, udržitelnému a uživatelsky přátelskému systému mobility, cirkulárnímu využívání zdrojů přátelskému k životnímu prostředí, k blahu občanů a zachování biodiverzity.

Název: Clean Energy Transition – CET**Typ: Společně programované**
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Společně financované evropské partnerství urychlí transformaci energetiky ve všech jejích dimenzích tak, aby se Evropa dostala na špici v energetických inovacích a stala se prvním klimaticky neutrálním kontinentem. Návrh projektu je ke stažení na stránce https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_he-partnerships-clean-energy-transition.pdf.

MARTIN ŠKARKA,

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,

SKARKA@TC.CZ

Evropská partnerství v oblasti Klastru 6

Název: European Partnership Water Security for the Planet (Water4All)**Typ: Společně financované**
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Aktivity realizované v tomto partnerství reagují na cíle udržitelného rozvoje OSN (Sustainable Development Goals) i na cíle Zelené dohody pro Evropu a souvisejících evropských politik v oblasti vody. Základním cílem partnerství je přispět k adaptaci vodních zdrojů na klimatickou změnu i na další stresové faktory. Očekávané výsledky výzkumu a inovací umožní vyšší ochranu vodních zdrojů, ekosystémů a biodiverzity. Nutným předpokladem úspěchu bude systematictější úsilí v oblasti spolupráce mezi relevantními aktéry a sektory jako jsou vodní hospodářství, zemědělství, rybnářství, energetika i zdraví. Aktivity a dosažené výsledky mají přispět také k potřebné společenské transformaci nezbytné pro zajištění dostupnosti vody pro všechny.

Široké spektrum aktérů se zapojením zdrojů EU, členských a asociovaných zemí i s přispěním soukromého sektoru společně připraví Strategickou výzkumnou a inovační agendu a na ni navazující implementační plán. Aktivity budou implementovány prostřednictvím společného programu podporujícího výzkum a inovace, transfer znalostí i demonstraci účinnosti navrhovaných řešení. Cílem je též posílení koordinace mezi programy zúčastněných poskytovatelů a EU, podpora transferu znalostí a zajištění kontinuity financování pro implementaci výsledků výzkumu. V rámci partnerství bude vyhlášena společná výzva k předkládání mezinárodních návrhů projektů.

Název: European partnership rescuing biodiversity to safeguard life on Earth**Typ: Společně financované**
Předpoklad zapojení ČR: ano

Charakteristika: Partnerství přispěje k záměrům Strategie EU pro biodiverzitu, jejímž zastřešujícím cílem je, aby byla do roku 2030 biologická

rozmanitost na cestě k obnově, stejně jako k cílům Zelené dohody pro Evropu či k naplnění směrnic o ptácích a stanovištích.

Partnerství bude koordinovat výzkumné programy mezi EU, jejími členskými zeměmi a asociovanými státy. Strategická výzkumná a inovační agenda partnerství (připravená na 7 let) by měla zahrnovat výzvy na předkládání výzkumných projektů, monitorování biodiverzity a ekosystémů a doporučení pro politiky založené na vědeckých základech. Sledování biodiverzity by mělo mít podobu sítě koordinovaných observatoří, které uživatelům poskytují znalosti o biodiverzitě a ekosystémových službách prostřednictvím znalostního centra EK pro biodiverzitu (Knowledge centre for biodiversity).

Mezi základní cíle patří zlepšení znalostí o stavu a dynamice biodiverzity, příčinách jejích ztrát i nástrojích a přístupech k její obnově či zachování. Významným cílem je také podpora začlenění biodiverzity do dalších odvětví a politik například prostřednictvím lepšího využití řešení inspirovaných přírodou či začleněním účetních systémů pro přírodní kapitál. Součástí aktivit partnerství by měl být jak výzkum, tak koordinace včetně školení, šíření výsledků či demonstračních aktivit.

Název: European Partnership for a climate neutral, sustainable and productive Blue Economy**Typ: Společně financované**

Charakteristika: Partnerství přispěje k udržitelnosti a odolnosti modré ekonomiky v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu, Digitální Evropy či rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí.

Partnerství bude zaměřeno na rozvoj oceánské vědy, výzkumu, technologického vývoje a inovací, a to jak pro ochranu oceánu, tak pro zvýšení odolnosti jeho ekosystémů a pro zajištění silné udržitelné modré ekonomiky. Je zřejmé, že žádný stát nemůže exitujícím výzvám čelit osamoceně. Je třeba sdružit národní, veřejné i privátní zdroje a zdroje

EU a zároveň zkombinovat existující výzkumné a inovační agendy doposud připravené pro různé mořské oblasti do Strategické výzkumné a inovační agendy partnerství.

Do partnerství by se měly zapojit regionální a národní autority, průmysl, podniky, včetně malých a středních podniků, znalostní instituce, odborníci z oblasti společenských a humanitních věd i občané. Partnerství by mělo přinést portfolio opatření, nástrojů a řešení a usnadnit jejich replikaci. V rámci partnerství budou vyhlášeny společné výzvy pro předkládání projektů zaměřené na řešení zásadních problémů udržitelné klimaticky neutrální modré ekonomiky. Aktivita by dále měly směřovat k usnadnění dialogu mezi vědou a politikou i mezi podnikatelskou sférou a společností, stejně jako na sdílení zkušeností a šíření výsledků.

Vzhledem ke globálnímu rozměru oceánů je silně podporována účast třetích zemí v partnerství, které by mělo pokrýt Atlantik, Baltské, Severní, Středozemní a Černé moře.

Název: European partnership for a circular bio-based Europe (CBE JU)
Typ: institucionalizované partnerství uzavřené mezi EU a konsorciem Bio-based Industries (BIC)

Předpoklad zapojení ČR: výzvy vyhlášené v rámci partnerství budou otevřeny všem subjektům, obdobně jako výzvy programu Horizont Evropa.

Ustaveno na základě legislativní procedury, která by měla být završena v závěru roku 2021 / začátkem roku 2022, CBE JU navazuje na aktivitu společného evropského podniku Bio-based industries (BBI JU).

Charakteristika: Partnerství významně přispěje k dosažení cílů v oblasti klimatu do roku 2030, připraví půdu pro dosažení klimatické neutrality do roku 2050 a zvýší udržitelnost a přechod k oběhovému hospodářství výrobních a spotřebních systémů v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu. Jeho cílem je rozvíjet a rozšiřovat udržitelné získávání a přeměnu biomasy na produkty z biologického materiálu. Mělo by také podporovat zavádění inovací založených na biotechnologiích, především na regionální úrovni s aktivním zapojením místních subjektů tak, aby došlo k oživení venkovských, pobřežních a okrajových regionů.

Budou podporovány udržitelné inovace zaměřené na zpracování odpadu a biomasy. Důraz bude kladen na udržitelné a klimaticky neutrální technologie a na náhradu neobnovitelných fosilních a nerostných zdrojů.

JANA ČEJKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
CEJKOVA@TC.CZ

NAĎA KONÍČKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
KONICKOVA@TC.CZ

Evropská partnerství zřizovaná EIT

EVROPSKÝ INOVAČNÍ A TECHNOLOGICKÝ INSTITUT (EIT) VZNIKL JAKO SAMOSTATNÝ SUBJEKT EU V R. 2008 S CÍLEM PŘÍSPÍVAT K UDRŽITELNÉMU HOSPODÁŘSKÉMU RŮSTU A KONKURENCESCHOPNOSTI POSILOVÁNÍM INOVAČNÍ KAPACITY ČLENSKÝCH STÁTŮ A EU JAKO CELKU. JE PRŮKOPNÍKEM INTEGRACE VZDĚLÁVÁNÍ, PODNIKÁNÍ A VÝZKUMU (TZV. ZNALOSTNÍHO TROJÚHELNÍKU) A KLADÉ DŮRAZ NA PODNIKATELSKÝ TALENT A INOVAČNÍ DOVEDNOSTI.

Od r. 2014 je EIT součástí rámcových programů EU pro výzkum a inovace a v programu Horizont Evropa je zařazen do pilíře 3 (Inovativní Evropa). EIT doplňuje aktivity Evropské rady pro inovace (EIC), přispívá k posílení podnikatelské a inovační kapacity vysokých škol i k řešení globálních výzev a konkurenceschopnosti průmyslu v rámci klastrů pilíře 2 (Globální výzvy a konkurenceschopnost). Významná je i role EIT v podpoře zemí, které patří mezi začínající a mírné inovátory, prostřednictvím svého Regionálního inovačního programu (RIS).

EIT zřizuje síť znalostních a inovačních společenství (KICs), což jsou rozsáhlá evropská partnerství subjektů z oblasti vzdělávání a odborné přípravy, podnikání a výzkumu. Každé KIC má své hlavní sídlo a několik kolokačních center, jejichž úkolem je působit jako geografické centrum pro faktickou implementaci znalostního trojúhelníku (v zemích RIS pak za tímto účelem zřizují inovační huby). Aktivita KICs, k nimž patří např. akcelerační a mentorigové služby pro start-upy, online vzdělávací kurzy a společné vzdělávací programy či nejrůznější soutěže (např. pro ženy – inovátorky), jsou ve většině případů otevřeny i subjektům mimo partnerství (všechny tyto příležitosti jsou zveřejňovány na webových stránkách KICs i na českém portálu programu Horizont Evropa).

V současnosti funguje osm KICs:

Název: Znalostní a inovační společenství EIT v oblasti klimatu (EIT Climate-KIC)

Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje Impact Hub Praha

Charakteristika: Cílem partnerství je vybudovat síť univerzit, podniků a výzkumných organizací poskytujících řešení ke zmírnění či přizpůsobení se změně klimatu a urychlení zavádění nových řešení na trh. Jeho posláním je katalyzovat systémové změny v činnostech, které mají zásadní dopad na emise skleníkových plynů. Bylo zřízeno v r. 2010.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro digitální inovace (EIT Digital)

Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje JIC Brno

Charakteristika: Posláním partnerství je podpora digitálních inovací a rozvoj podnikatelských talentů s cílem posílit jak hospodářský růst, tak kvalitu života v celé Evropě. EIT Digital investuje do strategických oblastí s cílem urychlit zavádění na trh a škálování digitálních technologií založených na výzkumu (*deep tech*) se zaměřením na evropské strategické a společenské výzvy. Působí od r. 2010.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro energetiku (EIT InnoEnergy)

Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje DEX Innovation Centre Liberec

Charakteristika: Cílem partnerství je vybudovat udržitelný a dlouhodobý rámec pro spolupráci všech aktérů v energetickém sektoru, podpořit energetickou tranzici a dekarbonizaci evropského hospodářství, a to zejména výchovou nové generace talentů, realizací inovativních řešení, a akcelerací inovativních podniků. Bylo zřízeno v r. 2010.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro zdraví (EIT Health)
Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje DEX Innovation Centre Liberec

Charakteristika: EIT Health poskytuje řešení, která evropským občanům umožní žít delší a zdravější život s podporou inovací. Jedná se o dynamickou integrovanou síť veřejných, soukromých, akademických a inovačních partnerů, kteří spojili své síly a přednosti k řešení zdravotních problémů, zejména stárnoucí populace. Plně funkční je od r. 2015.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro suroviny (EIT RawMaterials)
Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje JIC Brno

Charakteristika: Partnerství přináší řešení na podporu konkurenceschopnosti, růstu a atraktivity evropského odvětví surovin prostřednictvím radikálních inovací, nových vzdělávacích postupů a řízeného podnikání. Jedná se o síť vysokých škol, podniků a výzkumných organizací. Partnerství bylo založeno v r. 2015.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro potraviny (EIT Food)
Zapojení ČR: inovační hub, který spravuje VSČHT a Impact Hub Praha

Charakteristika: Cílem EIT Food je katalyzovat transformaci potravinového systému, posílit výrobu bezpečných a zdravých potravin, podpořit udržitelné postupy v zemědělství, akvakultuře a rybolovu a spolupracovat se spotřebiteli v oblasti výrobků, služeb a nových technologií umožňujících zdravější životní styl. Působí od r. 2017.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro výrobu (EIT Manufacturing)
Zapojení ČR: ČVUT (CIIRC) je zakládajícím partnerem a působí i jako inovační hub

Charakteristika: Cílem je poskytovat řešení pro transformaci současných průmyslových forem výroby do udržitelné, nízkoemisní a mezi-odvětvové výroby a zpracovatelských technologií náročnějších na znalosti a realizovat inovativní produkty, postupy a služby. Partnerství bylo založeno v r. 2019.

Název: Znalostní a inovační společenství EIT pro městskou mobilitu (EIT Urban Mobility)
Zapojení ČR: Innovation Hub East Praha (jedno z 5 oficiálních koločkáčnických center)

Charakteristika: Partnerství přináší řešení pro rozvoj zelenějšího, inkluzivnějšího, bezpečnějšího a inteligentnějšího systému městské dopravy 21. století. Jedná se o celoevropské partnerství podniků, předních vzdělávacích a výzkumných institucí a měst. Partnerství zahájilo svou činnost v r. 2019.

V průběhu programu Horizont Evropa je naplánováno zřízení dvou nových partnerství, jejichž tematické zaměření bylo definováno ve Strategické inovační agendě EIT (tzv. SIA) na léta 2021–2027, přičemž zároveň byly zohledněny výsledky procesu strategického plánování i oblasti klastrů pilíře 2.

Jako první vznikne **Znalostní a inovační společenství EIT pro kulturní a kreativní odvětví a průmysly (Cultural and Creative Sectors and Industries, EIT CCSI)**, jehož záměrem je zvýšení konkurenceschopnosti a zdokonalení inovačních schopností v kulturních a kreativních průmyslových odvětvích podporou slibných talentů a tvorby a zavádění inovativních řešení a akcelerací relevantních inovativních společností. Vítězný projekt vzejde z výzvy, která bude otevřena již v závěru října 2021. Činnost by EIT CCSI mělo zahájit na podzim r. 2022.

Druhým novým partnerstvím EIT by mělo být **Znalostní a inovační společenství v oblasti vodních, mořských a námořních odvětví a ekosystémů (Water, Marine and Maritime Sectors and Ecosystems, WMM)**, s pravděpodobným zahájením v r. 2025 či 2026. Jeho tematické zaměření však bude znovu posouzeno v rámci strategického plánování na 2. polovinu programu Horizont Evropa a v návaznosti na aktuální situaci v Evropě.

ANNA VOSEČKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
VOSECKOVA@TC.CZ

(dokončení ze str. 2)

možná". Dále zhodnotila, že „ČR patří v oblasti implementace synergií a jejich pilotování mezi mimořádně aktivní země“.

Zástupci české pracovní skupiny k synergiím přednesli prezentace zaměřené na praktickou implementaci synergických programů. Ondřej Hradil z Masarykovy univerzity přiblížil fungování skupiny, Táňa Hálová Perglová z TA ČR aktivity Agentury a Lukáš Nevrkla z MŠMT podporu ministerstva v oblasti akcí Marie Skłodowska-Curie či Teaming realizované v rámci OP VVV, resp. OP JAK.

V diskusi byla věnována pozornost tématům jako např. fungování platformy Community of practice, příprava RIMA Network,

zkušenosti v jiných státech EU či existence veřejně dostupných zdrojů informací.

Konference se zúčastnilo více než 50 stakeholderů. Přítomni byli zástupci českých ministerstev, poskytovatelů, národních kontaktních míst, příjemců, Úřadu vlády ČR, Evropské komise i Evropského parlamentu. Setkání navazovalo na první setkání, které se uskutečnilo 11. března 2021 v návaznosti na národní informační kampaň TC AV ČR „Zapojte se do Horizontu Evropa“.

LENKA CHVOJKOVÁ
FOTO MICHAELA BLŠŤÁKOVÁ

Rozhovor s T. Hálovou Perglovou a O. Hradilem o synergiích rámcových programů s fondy EU a národními programy

SYNERGIE HORIZONTU 2020 / HORIZONTU EVROPA S EVROPSKÝMI STRUKTURÁLNÍMI A INVESTIČNÍMI FONDY (ESIF), FONDY EU A NÁRODNÍMI PROGRAMY Z POHLEDU POSKYTOVATELE A Z POHLEDU PŘÍJEMCE: V ČEM SE TYTO POHLEDY LIŠÍ A CO JSOU PRO KAŽDÉHO Z NICH PRIORITY? NA TO A MNOHEM VÍCE JSME SE ZEPTALI TÁNI HÁLOVÉ PERGLOVÉ Z TECHNOLOGICKÉ AGENTURY ČR (TA ČR) A ONDŘEJE HRADILA Z MASARYKOVY UNIVERZITY. TÁŇA JE ŘEDITELKOU SEKCE PRŮŘEZOVÝCH A MEZINÁRODNÍCH AGEND A MÁ NA STAROSTI MIMO JINÉ I NASTAVOVÁNÍ SYNERGIÍ V TA ČR. ONDŘEJ STÁL U ZRODU CENTRA CEITEC A V RŮZNÝCH POZICÍCH V NĚM PŮSOBIL VÍCE NEŽ 10 LET. NYNÍ PŮSOBÍ V ODBORU VÝZKUMU REKTORÁTU MASARYKOVY UNIVERZITY A MÁ NA STAROSTI KOORDINACI VÝZKUMNÝCH INFRASTRUKTUR NA UNIVERZITNÍ, NÁRODNÍ I EVROPSKÉ ÚROVNI.

ECHO: Otázka synergií je v posledních letech velice skloňovaným tématem. Očekává se, že synergie napříč programy přinesou více investic do oblasti výzkumu a přispějí k maximalizaci vědeckého, ekonomického i společenského dopadu. Můžete čtenářům ECHO, především těm, kteří se v této problematice teprve začínají orientovat, stručně vysvětlit, co se pojmem „synergie“ rozumí?

Hálová Perglová: Synergie znamenají vhodné a efektivní kombinování finančních zdrojů. V EU hantýrce se jedná o navazující projekty – jeden skončí a navazující začne, projekty kombinující různé zdroje financování, např. finance na lidi z jednoho programu a na infrastrukturu z druhého. Jsou to ale i vyhodnocené projekty na úrovni EU, které ve finále zafinancuje národní rozpočet, či domluva národních poskytovatelů, že dají prostředky dohromady a vyberou ty nejlepší projekty, čímž ušetří a nefinancují duplicitní projekty.

Hradil: Než odpovím, dovoluji si reagovat na to, že synergie přinesou více investic do oblasti výzkumu. Tak to není, byť v dnešní povodivové době se centrální banky naučily peníze skutečně do ekonomiky pumpovat ve velkém. Jak na evropské, tak i na české úrovni je výše investic do výzkumu, vývoje a inovací dána schválenými rozpočtovými rámci, které přidělují finance do jednotlivých fondů a instrumentů, ať již jde o Horizont Evropa, nebo strukturální fondy. Cílem synergií je využití těchto disponibilních finančních zdrojů v oblasti výzkumu takovým způsobem, aby byly maximalizovány dopady těchto investic, snížena administrativní zátěž s nimi spojená a podobně.

Na synergie se můžeme dívat z různých úhlů pohledu. Já nejdříve zmíním pohled konečných příjemců, tj. vědců, kteří z těchto financí mohou realizovat svoje výzkumné a inovační projekty. Vědcům je ve finále jedno, kdo jejich výzkum financuje, jestli česká grantová agentura nebo rámcové programy EU. Naopak jsou často již unaveni neustálým psaním grantů. Jedním z příkladů synergií jsou Seal of Excellence (SoE), které jsou například udělovány projektům Marie Skłodowska-Curie (MSCA), které sice uspěly v hodnocení, ale již na ně nezbyly finanční prostředky z výzvy Horizon 2020. Projekty s těmito pečeti excelence mohou oslovit národní grantové agentury a žádat je o financování. V českých podmínkách se financování takovýchto projektů ujal Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a detailněji o nich pojednává série článků na portálu vedavyzkum.cz a samostatný článek v tomto vydání ECHO.

ECHO: Kdy jste slyšeli o synergiích poprvé?

Hálová Perglová: Tenkrát to ještě nebyly úplně synergie, jak je známe nyní, ale poprvé jsem o nich slyšela na konferenci WIRE v Granadě, která se konala v rámci španělského předsednictví Radě EU v roce 2010. Několikrát tam zazněla potřeba větší provázanosti rámcového programu se strukturálními fondy, a to hlavně v kontextu nedostatečných finančních prostředků a naopak možnosti hrazení těchto projektů ze strukturálních fondů. V té době mi to ale přišlo velmi vzdálené realitě.

Hradil: Kdy to bylo poprvé, tak to si skutečně nepamatuji. Muselo to být někdy v době, kdy jsme psali a začínali realizovat projekt založení výzkumného centra CEITEC. Tehdy mi to ale přišlo vše jako politické proklamace a hezká slova bez věcného obsahu.

Táňa Hálová Perglová

Ondřej Hradil

ECHO: Jaký byl následující vývoj? A jak ho vnímáte ze své pozice?

Hálová Perglová: Zpětně vnímám v oblasti synergií konferenci v Granadě jako předvoj faktu, že EK se hodlala vysokým převísem návrhů projektů vůči alokaci zabývat a snažila se hledat cesty pro financování kvalitních projektů odjinud a současně i větším propojováním nejen EU zdrojů. V roce 2013, při přípravě programového období 2014–2020 už se ze synergií stalo velké téma.

Bohužel bylo ale z mého pohledu v danou dobu uchopeno více politicky a proklamačně než prakticky. EK vypracovala průvodce synergiemi (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf), který sice dával směr, ale implementace vázla. Oproti tomu přípravu programového období 2021–2027 v oblasti synergií vnímám jako velmi konkrétní, s jasným cílem pomoci k jejich efektivní implementaci. Za poskytovatele mám radost, že se řeší reálné překážky a že EK naslouchá národním/regionálním úrovním a snaží se nastavit podmínky co nejlépe.

Hradil: Další (a zatím nekončící) vývoj bych označil s určitou dávkou optimismu heslem „od politiky k realitě“. V období 2007–2013 bych řekl, že synergie byly spíše určitou akademickou hříčkou, kdy se zpětně dokazovalo, že investované peníze dávají smysl z různých úhlů pohledu. A podtrhuji slovo zpětně. Postupem času se synergie začaly více zdůrazňovat, ale vše končilo v rovině politických proklamací. Přece jen, když mluvíme o synergiích, tak jde o střetávání se různými „kultur“, tj. různých finančních instrumentů a fondů na evropské i národní

úrovni. Je naprosto přirozené, že tyto různé „kultury“ si hned nerozumí. Tím mám na mysli lidi pohybující se v oblasti strukturálních fondů a rámcových programů. Vztáhnout se to dá samozřejmě i na jiné oblasti. Já měl výhodu v tom, že projekt CEITEC jako takový byl přesně na pomezí dvou kultur – té „strukturálněfondové“ a „výzkumné“, ať již jde o národní programy (GA ČR, TA ČR, ...), nebo evropská schémata (v té době 7. RP, H2020). To mi dalo praktický vhled a zkušenosti z obou těchto světů. Různé kultury mají různé jazyky nebo se různě organizují. To se pak projevuje různou terminologií, administrativními zvyklostmi apod. A to už dobře z financování výzkumu známe.

ECHO: I přes vámi zmíněné obtíže v programovém období 2014–2020 se v ČR podařilo synergii od r. 2015 implementovat. Co jste vnímali jako klíčové?

Hálová Perglová: Osobně jsem vnímala chuť některých poskytovatelů se do tématu synergií vrhnout, řešit reálné problémy a snažit se nastavit systém i pro ostatní. Nesmírně nám také pomohlo si mezi sebou zkušenosti vyměňovat a společně věci diskutovat. Zatímco MŠMT nastavovalo podporu projektů se SoE pro H2020 MSCA, TA ČR dělala totéž pro H2020 SME Instrument fáze 1. Společně jsme se pak účastnili jednání Community of Practice, kterou založila EK a kde jsme se snažili upozorňovat na objevující se překážky v implementaci. TA ČR se zároveň zapojila i do H2020 ERA NET Cofundů, což jsou projekty vytvářející synergie mezi EU zdroji a národními. I zde pro nás byla velmi důležitá spolupráce, tentokrát s poskytovateli ze zahraničí a učení se od nich. Pro představu, TA ČR již podpořila 16 projektů SME Instrument fáze 1 v celkové výši 15,8 mil. Kč a dále je nyní TA ČR zapojena do 13 ERA NET Cofund projektů, ve kterých získalo podporu 34 českých subjektů a 50 projektů.

Hradil: Klíčové mi přijdou dvě věci. Na evropské úrovni šlo o umožnění praktické realizace synergií např. formou SoE. To nastavilo rámcové podmínky. Druhým klíčovým faktorem, tentokrát na české úrovni, byl entuziasmus a odvaha řídicího orgánu, konkrétně MŠMT a jeho sekce strukturálních fondů, se do financování těchto synergických projektů pustit. Samozřejmě nic není bez porodních bolestí, ale myslím, že stály za to. V rámci 4 výzev OP VVV bylo financováno 166 mobilit (126 příchozích a 40 odchozích), původně podávaných do H2020. To mi přijde jako hezký výsledek, který je v českém prostředí vidět. A jde o výchovu mladé vědecké generace, která může českou vědu dále pozvednout. O to je myslím tento výsledek cennější. V rámci dvou výzev na tzv. Teaming projekty OP VVV podpořil 3 projekty, které uspěly v konkurenci na evropské úrovni. Konkrétními výsledky se může pyšnit i TA ČR. Neměli bychom také zapomenout na program ERC-CZ spravovaný MŠMT, ve kterém jsou financovány kvalitní projekty ERC, které nedostaly financování z H2020. Program je financován z národních zdrojů, a pokud se nemýlím, MŠMT s ním přišlo již někdy v roce 2012. To je také hezký příklad synergií.

ECHO: V čem vidíte největší přínosy synergií?

Hálová Perglová: Pro TA ČR jako poskytovatele přinesly synergie mnoho nových zkušeností. Naším prvotním zájmem bylo přispět ke zvýšení účasti českých subjektů v rámcovém programu, a to pomocí dvou nástrojů – financováním projektů se SoE a zapojením se do ERA NET Cofundů, což umožnilo zapojení českých subjektů do těchto mezinárodních výzev. V obou případech dochází k soutěži na mezinárodní úrovni, vybrány jsou ty nejlepší projekty, a to s minimálními náklady TA ČR na hodnocení. Českým subjektům přinesla účast TA ČR v ERA NET Cofundech možnost zapojení se do těchto schémat a současně i určitou atraktivitu v momentě, kdy alokace na výzvu na straně ČR byla mezi těmi nejvyššími (protože někteří partneři dají malou alokaci, která vystačí jen

na jeden projekt; ostatní, i když by uspěly, nejsou financované). U SoE jsme zase přinesli žadatelům naději, že pokud je jejich projekt opravdu kvalitní, pak bude financován z národních zdrojů.

Hradil: Kromě poněkud obecného a těžko měřitelného většího dopadu realizovaných projektů z jednotlivých fondů a programů na evropské a národní úrovni bych uvedl to, že synergie přináší řadu pozitivních elementů do českého výzkumného prostředí. Jedním z českých problémů je kvalita hodnocení vědeckých projektů. V případě SoE pro projekty MSCA nebo Teaming dochází fakticky k outsourcingu hodnocení a výběru projektů do Bruselu, kde probíhá dle nejlepší mezinárodní praxe za využití zahraničních hodnotitelů. Dalším přínosem je fakt, že dochází k podpoře účasti českých subjektů v rámcových programech EU (opět příklad MSCA nebo projektů EIC). I když vědec nedostane finance z H2020, může být financován na národní úrovni. Počet financovaných projektů se bez jejich podávání do Bruselu nezvyšší.

ECHO: Objevily se při implementaci synergií také nějaké nedostatky a problémové oblasti? Mohli byste je popsát?

Hálová Perglová: Vždy, když děláte něco poprvé, tak zjistíte, že jste při nastavování na něco zapoměli či se objeví témata k řešení. To bylo i při implementaci synergií. Nejednalo se však o nic, co by se nedalo vyřešit. My jsme např. těžko vysvětlovali příjemcům, že zatímco SME Instrument fáze 1 byl financován paušálem 50 tis. €, my nejsme schopni jim poskytnout paušál a musíme jít formou rozdělení nákladů do nákladových kategorií. Paušál neumožňuje zákon č. 130/2002 Sb.

Hradil: Ano, problémy k řešení jsou vždy. Neměly by nás ale odradit. Zjednodušení není nikdy dost. Např. proč by v případě MSCA projektů měly být projekty na národní úrovni podávány (v češtině!) a hodnoceny ještě jednou? Podobně je možné zvýšit rychlost a zlepšit návaznost výzev OP VVV na výzvy MSCA. Jak vím z vlastní zkušenosti, někteří vědci ještě před vypsáním výzvy OP VVV dostali jiné nabídky a mobility se nezrealizovaly. Věda je velmi konkurenční a o dobré kandidáty je vždy zájem. Proto jsem rád, že MŠMT počítá s využitím synergií v rámci realizace OP JAK. Byť v některých oblastech si myslím, že by mohlo být více pokrokové a dynamické.

ECHO: Jaké klíčové změny udělala EK pro usnadnění synergií v programovém období 2021–2027?

Hálová Perglová: EK ukotvila synergie v legislativě – jak pro fondy kohezní politiky, tak pro rámcový program a další unijní programy. To už je významný posun, velký důraz na využívání synergií. Trochu jsme bojovali, aby se EK nedívala na synergie pouze prizmatem unijních programů a strukturálních fondů, což se, myslím, povedlo. I národní či regionální zdroje se významně na synergiích podílí. Zároveň EK vedla dvě veřejné konzultace v oblasti veřejné podpory, které vedly k modifikaci Obecného nařízení o blokových výjimkách (GBER, novelu nařízení přijala EK dne 23. 7. 2021), což osobně vidím jako velmi dobrý krok. Také vnímám posun EK k otázkám implementace a vůli tyto otázky řešit, byť je těžké je uchopit unifikovaně tak, aby všechny členské státy mohly postupovat stejně. Legislativy jsou příliš odlišné a i uvnitř EK se pohledy liší mezi jednotlivými generálními ředitelstvími (GŘ). Z jednání jsou patrné rozdílnosti mezi GŘ pro výzkum a inovace a GŘ pro regionální politiku, do toho následně vstupují ještě další GŘ EK. V neposlední řadě je důležité, že EK zachová platformu Community of practice, kde se debatují právě praktické problémy a že bude nadále s poskytovateli komunikovat.

Hradil: Nad rámec věcí, které již zmínila Táňa, bych doplnil ještě velkou novinku. Jde o možnost převodu zdrojů mezi fondy EU, kterou

MOŽNOSTI SYNERGIÍ mezi H2020/HE a fondy EU/ESIF a národními programy	Co to je 	Příklady v ČR
ALTERNATIVNÍ financování (Alternative funding)		Podpora vynikajících projektů nefinancovaných z H2020/HE <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: nepodpořené projekty H2020 MSCA-IF • MŠMT: nepodpořené projekty hodnocené A nebo B v 2. kole ERC H2020 ("ERC-CZ") • TAČR: H2020 Seal of Excellence SME Instrument Fáze 1 PŘIPRAVUJE SE <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: nepodpořené projekty HE MSCA-PF, MSCA Cofund • MŠMT: HE "ERC-CZ" • TAČR: HE EIC Akcelérátor
KUMULATIVNÍ financování (Cumulative funding)		Využití finančních prostředků z různých programů k financování jednoho projektu („synergy action“) <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: H2020 Teaming PŘIPRAVUJE SE <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: HE Teaming
KOMBINOVANÉ financování (Combined funding)		Kofinancování projektů, příspěvky do Evropských partnerství HE <ul style="list-style-type: none"> • TAČR: H2020 ERA NET Cofund (např. M.ERA, CHIST-ERA, EuroNanoMed) • Společné technologické iniciativy a společné podniky (např. Clean Sky 2, IMI, BBI, ECSEL, Shift2Rail, FCH2) • Společné programy (Eurostars 2, EMPIR) PŘIPRAVUJE SE <ul style="list-style-type: none"> • TAČR: Společně financovaná partnerství (např. Biodiversa, Driving Urban Transitions, Clean Energy, Water Security) • MŠMT: Společně financovaná partnerství - Innovative SMEs (Eurostars 3) • MŠMT: Společně programovaná partnerství - Open Science Cloud (EOSC) • Institucionální partnerství: Metrology, High Performance Computing, Key Digital Technologies
PŘEVOD zdrojů (Transfer of resources)		Možnost převodu až 5 % z některého z fondů kohezní politiky do unijních programů (např. HE) <p>Novinka, v ČR zatím nejsou zkušenosti</p>
NÁSLEDNÉ financování (Sequential funding)		Využití prostředků k zajištění podmínek pro účast v projektech H2020/HE (Up-stream) a následné šíření výsledků projektů H2020/HE (Down-stream) <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: podpora zisku HR Award • MŠMT: výstavba výzkumné infrastruktury definované CSA projektem 7.RP PŘIPRAVUJE SE <ul style="list-style-type: none"> • MŠMT: podpora HR Awards a Gender Equality plans, Open Science (vč. přípravy Data Management Plans)
PARALELNÍ financování (Parallel funding)		Podpora samostatných ale vzájemně se podporujících projektů zaměřených na stejný cíl <p>...</p>

Schéma – Možnosti synergií mezi H2020/HE a fondy EU/ESIF a národními programy

nově umožňuje legislativa. Šlo by tak namísto financování projektů formou SoE převést část financí operačního programu např. do programu Horizont Evropa, kde by byly určeny na financování daných projektů z ČR napřímo, tj. bez nutnosti, aby žadatelé podávali ještě projekt na národní úrovni. To by se mohlo týkat např. projektů EIC nebo MSCA. Samozřejmě jde o novinku, která ještě není vyzkoušená a podle našich neformálních konzultací s EK ani ta nemá jasno ve všech technických záležitostech takovýto převodů. Snad budou mít i nyní příslušné řídicí orgány a čeští poskytovatelé dostatečnou odvalu nové možnosti využít.

Aby bylo pozitivních výsledků synergií v dalších letech ještě více, inicioval jsem založení neformální pracovní skupiny k tématu synergií v oblasti výzkumu. Je nás v ní nyní 7 a aktivně si vyměňujeme zkušenosti s implementací synergií, snažíme se pozitivně působit na příslušné orgány na české (MŠMT, MMR) i evropské úrovni (GR pro výzkum a inovace a GR pro regionální politiku Evropské komise). Do našich aktivit se zapojili zástupci TA ČR, MŠMT, MMR, Akademie věd nebo TC AV ČR. Snad se nám to daří. Koncem září jsme pořádali již druhé „Synergies open“ s cílem rozšířit výměnu zkušeností na širší okruh osob, které organizačně zaštitilo TC AV ČR.

ECHO: Jak se připravují poskytovatelé a příjemci v ČR na využití synergií v Horizontu Evropa? Prosím o stručný souhrn. (Podrobnější informace o některých plánech přináší další články tohoto čísla ECHO).

Hálová Perglová: V rámci Operačního programu Jan Amos Komenský bude MŠMT pokračovat v podpoře projektů se SoE z Horizontu Evropa, nástroje MSCA, a dále také v kumulativním financování projektů Teaming. Technologická agentura bude pokračovat v implementaci ERA NET Cofundů a současně se zapojuje do nastupujícího nástroje tzv. Cofunded partnerství. V rámci partnerství je kladen zase o něco větší důraz na společný postup, společnou agendu poskytovatelů a např. i síťování projektů, které již podpořeny jsou a mohly by se vzájemnou informovaností

a propojením více obohatit. Současně také připravujeme podporu projektů se SoE z EIC Accelerator. Tyto projekty by měly být podpořeny z Národního plánu obnovy čili vlastně také z EU zdrojů. Nicméně nám zde situaci trochu komplikuje to, že EIC Accelerator je novým nástrojem, stejně tak způsob hodnocení je nový, a tudíž vlastně budeme začínat z nemalé části znovu. Ještě bych ráda zmínila, že do synergií je možné zahrnout i tzv. plug in, kterého má TA ČR zájem se účastnit. To jsou takové synergie obráceně, které teprve bude EK pilotně ověřovat. Princip je ale ten, že členský stát bude moci doporučit projekt do EIC Accelerator. Daný projekt pak nebude již procházet fází pre-proposal, ale rovnou se dostane do fáze proposal. Pilotní ověření bude probíhat v roce 2022, nese s sebou nastavení celého systému, tak uvidíme, jestli se ujme.

ECHO: Již jste zmínili plán TA ČR zapojit se do Cofund partnerství. Existuje však celá řada partnerství, některým vybraným se věnujíte i další články tohoto vydání ECHO. Jakou vy vidíte perspektivu v oblasti partnerství v ČR?

Hálová Perglová: V Horizontu Evropa jsou tři druhy partnerství a všechny mají nějaké předchůdce v nástrojích H2020. Myslím, že ČR se těmto možnostem otevírá čím dál tím více a vidí v tom smysl, což vnímám jako důležité pro naše větší začlenění do mezinárodní spolupráce.

Hradil: Partnerství vnímám jako podstatný instrument financování mezinárodní spolupráce ve vědě. Dávají řadu možností spolupracovat se zahraničními výzkumnými týmy. Oborově je jich celá řada. Do některých je ČR zapojena velmi intenzivně. Tady mám na mysli partnerství pro High Performance Computing, European Open Science Cloud nebo také partnerství zaštitěná TA ČR. Velké rezervy vnímám v oblasti biomedicínského výzkumu a především zdraví. Nemluvě pak o oblasti veřejného zdraví a pandemické připravenosti, která je nyní velmi relevantní. Větší aktivita příslušného poskytovatele, v tomto případě Ministerstva zdravotnictví, by byla určitě ku prospěchu.

ECHO: Hodně zde mluvíme o vašich zkušenostech s implementací synergií v ČR. Máte i přehled o tom, jak jsou synergie využívány v zahraničí? Je v tomto ohledu ČR spíše průkopníkem, nebo máme naopak co dohánět v porovnání s našimi sousedy v EU?

Hálová Perglová: Rozhodně bych neřekla, že jsme na tom špatně v porovnání s našimi sousedy a partnery v EU. ČR se zapojuje, je aktivní, schémata aktivně vymýšlí. Ne vždy se vše podaří, protože i synergie jsou součástí politicko-implemenčního rozhodování a je namístě si vyhodnotit, zda má cenu, abychom určitou synergií implementovali, či ne.

Hradil: Z diskusí naší neformální skupiny se zahraničními partnery je vidět, že synergiím se daří i jinde, např. v Estonsku nebo také v Itálii. V ČR se nemáme za co stydět. Jak MŠMT, tak TA ČR jsou velmi aktivní. Věřím, že jim tento elán vydrží i nadále.

ECHO: Téma synergií rámcových programů s fondy EU a národními programy je velice širokou a náročnou problematikou. Máte nějaká doporučení, kde najít více informací?

Hálová Perglová: Pro ucelenější vhled do této problematiky, ale pouze v oblasti výzkumu a vývoje, je vhodný již zmiňovaný průvodce EK synergiemi. Příklady v něm popsané jsou stále platné. Osobně vnímám synergie jako vyvíjející se téma, které neustále přináší inovace. To se mi na něm líbí. Např. nové možnosti v rámci Horizontu Evropa – pilíře 3, tzv. Fast Track a Plug in, jsou v podstatě také synergie. Jedná se o šanci pro dobré projekty z jiných částí Horizontu Evropa či z národních/regionálních programů přeskočit krok 1 EIC Accelerator a rovnou se tak dostat do stadia přípravy kroku 2.

Hradil: Souhlasím, že dobrým zdrojem je průvodce synergiemi. Velice pěkné je ale také Italské vademecum synergií (<https://ds.asuch.cas.cz:5001/sharing/ohaXP7oKh>). Více informací přinese jistě také připravovaná konference českého předsednictví Radě EU na téma synergií, která se uskuteční v červenci 2022.

Za ECHO se ptala Lenka Chvojková

Synergie a alternativní české financování projektů EIC Akcelerator

SYNERGIE NABÍRAJÍ V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2021–2027 NA DŮLEŽITOSTI. NEJEN ŽE JSOU UKOTVENY V LEGISLATIVNÍCH DOKUMENTECH UNIJNÍCH PROGRAMŮ A NÁSTROJŮ KOHEZNÍ POLITIKY, ALE EVROPSKÁ KOMISE SE ZABÝVÁ VELMI INTENZIVNĚ I JEJICH IMPLEMENTACÍ.

Oproti minulému programovému období se tak posouváme od více politických proklamací, k systematictějšímu řešení implementačních problémů. To ostatně dokazuje i nově schválená úprava Obecného nařízení o blokových výjimkách (GBER), která umožní uplatňovat stejnou míru podpory pro projekty Horizontu Evropa jako pro projekty, které obdrží pečeť kvality Seal of Excellence, nebo pro projekty financované z národních zdrojů v rámci tzv. partnerství.

Technologická agentura ČR (TA ČR) jako poskytovatel prostředků účelové podpory pro aplikovaný výzkum tyto kroky velmi vítá. A to i proto, že se aktivně zapojuje jak do kofinancovaných partnerství, tak do podpory projektů s pečeti Seal of Excellence.

Když v roce 2019 Evropská komise (EK) přestala vyhlašovat výzvy Horizontu 2020 v rámci nástroje SME Instrument fáze 1, bylo to velkým zklamáním pro žadatele i pro poskytovatele. Nastavit nástroj podpory projektů s pečeti Seal of Excellence na národní úrovni vyžaduje mít adekvátní program a připravit veškeré podmínky tak, aby byly pro malé a střední podniky co nejméně administrativně náročné a co nejflexibilnější. Technologická agentura ČR podporovala tyto projekty z Programu GAMA a nastavila je tak, že žadatel s pečeti kvality vyplňoval jen nezbytně důležité údaje, které jsou vyžadovány dle zákona. Samotný projektový záměr Horizontu 2020 byl přílohou žádosti, následné projektové plnění se ho však muselo striktně držet.

EIC Accelerator je novým nástrojem unijního programu Horizont Evropa. Sice byl v roce 2019 a 2020 pilotně ověřen již v rámci Horizontu 2020, od pilotního ověření po nástroj EIC Accelerator se toho však poměrně hodně změnilo.

Žádosti jsou i nadále „monobenefičiary“, tzn. žadatelem je jediný subjekt, malý či střední podnik, v ojedinělých případech se může jednat i o podnik splňující definici mid cap. Takový subjekt by měl žádat o finanční nástroj, popř. grant kombinovaný s finančním nástrojem. To

už samo o sobě je pro většinu poskytovatelů následný „oříšek“. Např. TA ČR může financovat pouze granty a nemůže podporovat finanční nástroje. I na tento případ však EK pamatuje a pečeť kvality se vztahuje zejména na grantovou část.

Projekty EIC Accelerator jsou násobně větší a ambicióznější než byly projekty SME Instrumentu fáze 1. Jedná se o projekty do 2,5 mil. € pro grantovou část a také stadium vývoje je jiné. Celkově by se mělo jednat o projekty novátorské, ambiciózní, unikátní.

I podmínky pro udělení Seal of Excellence se mění. Není to tak, že na tuto pečeť kvality dosáhnou všechny projekty, které projdou náročným hodnocením a nebude na ně dostatek finančních prostředků z programu Horizont Evropa. Bude se jednat o projekty, které budou do této kategorie přímo zařazeny odborným panelem. Projekty, které budou absolvovat náročné interview, které panel shledá jako velmi kvalitní, avšak méně rizikové.

Zůstává tedy velmi kvalitní a náročné mezinárodní hodnocení, které je nezbytným vstupem pro posouzení poskytovatelů na národní/regionální úrovni, zda zavést nástroj pro podporu těchto projektů. Technologická agentura ČR je dlouhodobě přesvědčena, že tyto projekty stojí za podporu. Finanční prostředky státního rozpočtu jsou však omezené, a proto hledání vhodného finančního zdroje bylo první výzvou. Nakonec bylo rozhodnuto, že synergické projekty s Horizontem Evropa budou podpořeny z Národního plánu obnovy (NPO), ve kterém je pro synergické nástroje vyčleněno 0,5 mld. Kč. Tato částka bude rozdělena mezi podporu projektů s pečeti kvality EIC Accelerator a projekty české účasti v ERA NET Cofundech, příp. evropských partnerství.

Samotné aspekty, jak bude vypadat veřejná soutěž na národní úrovni, co budou žadatelé vyplňovat do projektové přihlášky, kolik projektů bude podpořeno a pod. je zatím v přípravě. Zatím není ani známo, jaké

informace bude Evropská komise o žadatelích, jejichž projekt obdrží pečeť kvality, s ostatními poskytovateli sdílet. Určitě se bude jednat o kontaktní osobu a subjekt. Podle posledních informací ale nebude EK sdílet samotný projektový návrh.

Až bude NPO definitivně schválen na evropské úrovni, začne TA ČR s přípravou veřejné soutěže. Z jakých uzávěrek EIC Accelerator bude TA ČR projekty s pečeti kvality financovat? Vzhledem k limitovanému trvání NPO je předpokladem financování některých projektů již z pilotního ověření EIC Accelerator. O jaké uzávěrky tohoto nástroje se bude jednat, ještě není rozhodnuto. Navíc tyto projekty již zajisté od obdržení pečete kvality prošly vývojem a na řešeních se pracuje průběžně. Určitě tedy budou potřebovat úpravu oproti původnímu návrhu projektu. Jak tuto otázku řešit, aby veřejná soutěž byla co nejflexibilnější, je také v jednání, stejně jako uznatelné nákladové položky a míra veřejné

podpory. Evropská komise sice upravila GBER, ale projekty budou financovány z národního programu, který má schválenou maximální míru podpor na projekt, bez ohledu na GBER.

Všechny tyto otázky jsou aktuálně v řešení. Cílem TA ČR je představit takové schéma pro projekty s pečeti kvality EIC Accelerator, které nebude žadatele zatěžovat nadbytečnou administrativou a zároveň jim umožní co nejrychleji prostředky čerpat. Pečeť kvality v pilotním ověření EIC Accelerator obdrželo 18 českých subjektů v programu Horizont 2020 a stále čekají na informaci, kdy bude spuštěno financování těchto projektů na národní úrovni. Pevně doufám, že až bude toto vydání časopisu ECHO na světě, už budou podmínky jasné.

TAŇA HÁLOVÁ PERGLOVÁ,
TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR,

Synergie a komplementární financování pro projekty Teaming

SYNERGIE MEZI UNIJNÍMI A EVROPSKÝMI STRUKTURÁLNÍMI A INVESTIČNÍMI FONDY BYLY PODPOROVÁNY JIŽ PŘI PŘÍPRAVĚ PROGRAMOVÉHO OBDOBÍ 2014–2020, MIMO JINÉ VYDÁNÍM TZV. SYNERGY GUIDE V ROCE 2014 (Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes, Guidance for policy-makers and implementing bodies). JEŠTĚ VĚTŠÍ DŮRAZ JE NA NĚ KLADEN V NAVAŽUJÍCÍM PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2021–2027.

Evropská komise pro řešení implementačních komplikací zřídila tzv. Community of Practice, pracovní skupinu složenou primárně ze zástupců poskytovatelů z různých zemí a regionů a zástupců Evropské komise, kde byly diskutovány konkrétní otázky při implementaci především tzv. pečeti excelence (Seal of Excellence, SoE), která označuje kvalitní projekty, které úspěšně prošly hodnocením Evropské komise, ale z důvodu omezené alokace konkrétní výzvy nemohly být podpořeny. V této pracovní skupině jsou pravidelně sdíleny a diskutovány i zkušenosti s jiným typem synergií, např. kdy projekty potřebují financování nejen z Evropské komise, ale podmínkou je získání i jiných zdrojů.

Příkladem je intervence Teaming zaměřená na podporu vzniku či výrazné modernizace výzkumného centra v tzv. *low-performing countries*, mezi něž patří i Česká republika. *Low-performing countries* byly v Horizontu 2020 – rámcovém programu pro výzkum a inovace EU charakterizovány jako země, které v charakteristikách výzkumu a inovací byly pod průměrem EU. Tyto státy byly tvořeny částí členských států EU (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko) a asociovanými zeměmi přidruženými k Horizontu 2020 (Albánie, Arménie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Faerské ostrovy, Gruzie, Moldavsko, Severní Makedonie Srbsko, Tunisko, Turecko a Ukrajina). Celkově byly země nazývané jako tzv. *Widening countries*.

OBECNĚ K TEAMINGU

Akce Teaming má za cíl vznik či výraznou modernizaci výzkumných center v *low performing countries*, a to za podmínky, že projekty jsou zároveň kofinancované z národních/regionálních zdrojů, které slouží primárně na financování investičních nákladů, jež jsou z Horizontu 2020 nezpůsobilé. Národní/regionální financování musí být současně v minimálně stejné výši jako financování z rámcového programu. To se v období 2014–2020 (Horizont 2020) pohybovalo v rozmezí 8–15 mil. €. Projekty, které byly úspěšné v první výzvě, obdržely od Evropské komise financování k realizaci první fáze projektu, kdy během 12

měsíců připravovaly tzv. Business plán pro fungování nového/modernizovaného centra. Poté podaly novou žádost do další výzvy v Horizontu 2020 na samotnou realizaci zmíněného business plánu (druhá fáze). Právě pro tuto stěžejní fázi realizace je relevantní zmíněné povinné národní/regionální spolufinancování. Úspěšné projekty jsou následně realizovány po dobu 5–7 let, a to za koordinovaného financování z prostředků Evropské komise a doplňkového financování z národních/regionálních zdrojů.

TEAMING V OPERAČNÍM PROGRAMU VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ

Možnost kofinancování úspěšných projektů Teamingu realizovaných českými výzkumnými organizacemi z národních zdrojů byla zahrnuta do Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Podpořena byla primárně infrastruktura výzkumného centra a financování bylo podmíněno dodržením všech podmínek plynoucích z legislativy k financování z Evropských strukturálních a investičních fondů i dalších požadavků Evropské komise přímo na konkrétní operační program, tedy na OP VVV. Příkladem omezení plynoucích z vyjednávání operačního programu byla možnost vzniku nového centra pouze na území hl. m. Prahy, v ostatních regionech ČR bylo možné podpořit pouze modernizaci stávajícího výzkumného centra.

OP VVV vyhlásilo postupně dvě speciální výzvy pro podporu projektů, které se hlásily do Teamingu v Horizontu 2020, a celkově aktuálně podporuje tři projekty v ČR, které dosáhly na financování z Horizontu 2020. Konkrétně se jedná o projekty: HiLASE Centre of Excellence (Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.), RICAIP (České vysoké učení technické v Praze) a CETOCOEN Excellence (Masarykova univerzita).

NOVINKY A VÝHLED

Podporu Teamingu Evropská komise zachovala i pro programové období 2021–2027, tj. do 9. rámcového programu Horizont Evropa, a rovněž

chystaný Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK) v gesci MŠMT předpokládá možnost financování synergií a teamingových projektů.

Podmínky v Horizontu Evropa však doznaly některých podstatných změn, které bude nutné promítnout i do nastavení konkrétních výzev OP JAK. Dvě největší se týkají změn realizace fází a způsobu hodnocení. V Horizontu Evropa již nebudou podpořené dvě fáze realizace projektu (příprava business plánu a poté jeho samotná realizace), vyhlášena bude pouze jedna výzva o dvou kolech (kdy žadatelé podávají nejprve zkrácenou a poté, pokud jsou vybráni, plnou žádost o podporu). Ačkoliv zůstává zachován princip povinného dofinancování z jiných (národních/regionálních) zdrojů, nově předpokládá Evropská komise tzv. společné hodnocení, tedy zahrnutí i hodnocení infrastrukturní části, již však nefinancuje. Jedná se o novinku, jejíž konkrétní nastavení nebylo ze strany Evropské komise dosud zveřejněno, a jak žadatelé, tak MŠMT napjatě očekávají jeho konkretizaci, k níž by mělo dojít na podzim 2021 prostřednictvím prováděcí dokumentace a zveřejnění často kladených otázek.

Podpora synergií je důležitým způsobem, který umožňuje efektivní využití vhodných zdrojů, a dochází tak k multiplikaci efektů jednotlivých nástrojů podpory. Realizace tří podpořených projektů z OP VVV je důkazem, že tato intervence má smysl a přinese České republice znatelný posun v oblasti výzkumu a vývoje. I proto je podpora Teamingu a synergií zahrnuta i do připravovaného OP JAK a bude jí věnována

náležitá pozornost. Možnost vyhlášení konkrétních výzev a jejich konkrétní nastavení bude záviset na výsledku vyjednávání operačního programu s Evropskou komisí a finální podobě operačního programu a jeho podporovaných aktivit. Teaming bude jednou z intervencí, jež, jak je MŠMT přesvědčeno, přispěje k úspěchu celého operačního programu a z dlouhodobého pohledu bude mít pozitivní dopad nejen na výzkumné prostředí, ale také na konkurenceschopnost ČR. Rámcové podmínky, které by měly pro projekty platit v OP JAK, jsou již nyní zveřejněny na stránkách MŠMT (<https://opvvv.msmt.cz/aktualita/informace-pro-zadatele-o-projekt-teaming-for-excellence-v-programu-horizont-evropa.htm>). Výzvu Teaming MŠMT vyhlásí jako jednu z prvních výzev po schválení operačního programu, předpoklad je v první polovině roku 2022.

MŠMT podniká a i nadále bude podnikat veškeré kroky, aby naplnilo očekávání výzkumného terénu, aby navzdory zpoždění ve vyjednávání celého programového období vydalo relevantní dokumenty pro žadatele do druhého kola výzvy Evropské komise včas, a poskytlo tak výzkumným organizacím optimální podmínky pro realizaci jejich kvalitních projektů.

VÁCLAV VELČOVSKÝ,

NÁMĚSTEK PRO ŘÍZENÍ SEKCE MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ EU A ESIF, MŠMT,
VACLAV.VELCOVSKY@MSMT.CZ

Synergie a alternativní české financování projektů MSCA

Akce Marie Skłodowska-curie (MSCA) tvoří páteř podpory profesního rozvoje, kariérního růstu a mobility výzkumných pracovníků již od roku 1996, kdy byly poprvé zařazeny do tzv. 4. Rámcového programu EU pro výzkum a inovace (1994–1998). Od svého vzniku přispěly akce MSCA k úspěšnému rozvoji kariéry neuvěřitelných 145 000 výzkumných pracovníků a pracovníc nejen ze zemí EU, ale z celého světa, z toho více než 65 000 z nich pod hlavičkou programu Horizont 2020 v programovém období 2014–2020.

NOVÝ HORIZONT PRO EVROPU 2021+

Není třeba dodávat, že program Horizont 2020, akce MSCA nevyjímaje, má obrovský pozitivní dopad na výzkum a vývoj v České republice, byť ne vždy dokáží subjekty z ČR zcela ideálně využít příležitosti, které rámcové programy nabízejí.

Struktura akcí MSCA v Horizontu Evropa doznává v porovnání s předchozím rámcovým programem Horizont 2020 několika podstatných změn, včetně charakteristiky typů poskytovaných grantů. Významnou součástí akcí MSCA i nadále zůstávají individuální mobility, tzv. fellowships (MSCA Postdoctoral Fellowships, PF, které nahradily dřívější MSCA Individual Fellowships, IF) a výměnné pobyty (MSCA Staff Exchanges, SE). Jak je patrné již z nového názvu, budou „MSCA individuální granty pro postdoktorandy“ poskytovány pouze mladým výzkumníkům s maximálně 8 roky zkušeností v oblasti výzkumu. Jedná se o jeden z nejvýznamnějších posunů v podpoře výzkumných mobilit v Horizontu Evropa.

Koncentrace podpory na úroveň doktorandů a postdoktorandů se promítla i do čtvrtého typu poskytovaných grantů MSCA COFUND, pomocí něhož je možné spolufinancovat nové nebo stávající doktorské či postdoktorandské programy, které jsou realizovány na regionální, národní nebo mezinárodní úrovni. Výše uvedenou čtveřici grantů

MSCA doplňuje poslední z akcí MSCA, a to MSCA a občané (MSCA and Citizens, MaC), která představuje nástupce Evropské noci vědců.

Horizont Evropa také klade znatelně větší důraz na oblasti rovnosti příležitostí a změnu klimatu, což se promítá i do MSCA. Environmentální aspekty shrnuje Zelená charta MSCA. Všechny organizace usilující o financování z programu Horizont Evropa budou rovněž muset mít zavedený plán genderové rovnosti (Gender Equality Plan, GAP).

DOSAVADNÍ PODPORA SYNERGIÍ S MSCA V ČR (OP VVV)

Podpora internacionalizace vědeckého prostředí a rozvoje kariéry výzkumných pracovníků je neodmyslitelnou součástí poslání Evropských strukturálních a investičních fondů alokovaných pro oblast výzkumu a vývoje. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) jako Řídicí orgán Operačního programu výzkum, vývoj, vzdělávání (OP VVV) podporovalo mobility výzkumných pracovníků z a do ČR průběžně po celé programové období 2014–2020. O důležitosti, kterou této oblasti MŠMT přikládalo a přikládá, svědčí i celkový objem vynaložené podpory, který v souhrnu za programové období přesáhl 2,5 mld. Kč.

Prostřednictvím celkem čtyř výzev byly z OP VVV podpořeny kvalitní individuální granty MSCA, které nebylo z důvodu nedostatečné alokace možné financovat z programu Horizont 2020. Podpořeny byly nejen projekty s tzv. pečeti excelence (Seal of Excellence), kterých bylo celkem 50, ale všechny projekty, jež získaly alespoň 70 bodů (tedy byly z pohledu Horizontu 2020 hodnoceny jako úspěšné) a byly do OP VVV předloženy. Uskutečnit se tak mohly mobility 166 výzkumných pracovníků v objemu téměř 0,6 mld. Kč. Mobilit v České republice do zahraničí se uskutečnilo celkem 50. Nejčastěji výzkumní pracovníci vyjeli do Velké Británie (11), Rakouska (6), Německa (6) a Itálie (4). Ze zahraničí do ČR se nejčastěji navraceli čeští výzkumní pracovníci

dlouhodobě pracující v zahraničí (21), dále přijíždějí vědci z Indie (14), Itálie (12), Slovenska (8) a mnoha dalších zemí Evropy i mimo ni.

Podporu „no-money“ projektů MSCA doplňovaly v operačním programu dvě samostatné výzvy OP VVV. První z nich se zaměřila na širokou podporu mobility výzkumných pracovníků z a do České republiky – tedy obdobně jako je tomu v programu Horizont 2020, avšak s větší mírou flexibility pro výzkumné organizace, které mohly mobility svých pracovníků lépe řídit a vysílat a přijímat výzkumné pracovníky průběžně po delší časové období. Druhá výzva pak rozšířila škálu mobility o stáže/hostování administrativních a technických pracovníků výzkumných organizací, tedy nesoustředila se pouze na výzkumné pracovníky, ale umožnila výzkumným organizacím rozvoj jejich lidského kapitálu i v profesích souvisejících s výzkumem samotným. V první z těchto výzev (vyhlášené v roce 2017) bylo podpořeno 51 výzkumných organizací, v nichž rámci realizovali výzkumní pracovníci cca 800 mobilit. Ve druhé výzvě (z roku 2019) bylo podpořeno 57 výzkumných organizací a celkově přibližně 900 mobilit výzkumných, technických a administrativních pracovníků. Obě výzvy se inspirovaly nastavením programu Horizont 2020. MŠMT v nich mimo jiné využilo obdobného způsobu financování prostřednictvím tzv. jednotek, jež primárně vycházejí z nastavení financování rámcového programu a pro příjemce podstatným způsobem snižují administrativní zátěž a finanční rizika.

OP JAK JAKO DALŠÍ PŘÍLEŽITOST PRO SYNERGICKOU PODPORU AKCE MSCA

MŠMT považuje podporu synergií s Horizontem Evropa v oblasti MSCA za zásadní i při přípravě nového operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) pro programové období 2021–2027, a to nejen proto, že na ně evropská politika klade stále větší důraz, ale také vzhledem k pozitivní zpětné vazbě od výzkumných organizací i jednotlivců, kteří díky podpoře z OP VVV mohli své mobility, na něž z prostředků programu Horizont 2020 nezbyly prostředky, realizovat, a obohatit tak svou vědeckou kariéru.

Nové přístupy, perspektivy a potenciál, které mobility přinášejí, představují zásadní impuls nejen pro jednotlivce, ale i pro celkový rozvoj výzkumných organizací v České republice. Možnost získat pro kvalitní projekt, na nějž však nezbyly prostředky, alternativní financování na národní úrovni, představuje faktor, který má významný motivační a „kultivační“ význam. Komplementární podpora mobility projektů z Evropských strukturálních a investičních fondů je jednoznačným motivačním faktorem pro výraznější účast českých subjektů ve výzvách rámcových programů, která je obecně bohužel stále poměrně nízká. Navíc umožňuje financovat kvalitní, smysluplné a přínosné projekty, jejichž realizace by jinak nebyla umožněna. Dává také příležitost vědeckým pracovníkům a pracovnícím a výzkumným organizacím v ČR, aby získali zkušenosti, které jim v budoucnu umožní lépe uspět v extrémní konkurenci, která na evropské úrovni v případě programu Horizont Evropa standardně panuje.

Pro blížící se programové období 2021–2027 se MŠMT také intenzivně zabývá možnostmi, jak škálu aktivit komplementárních k akcím MSCA rozšířit. Naše úvahy směřují zejména k možnostem podpory tzv. „globálních“ individuálních grantů a akce MSCA Cofund, na něž jsme se v OP VVV nezaměřili. Analyzujeme také prostor, který nám otevírá novelizace Obecného nařízení o blokových výjimkách, jež nově uděluje projektům, které získaly značku kvality – pečeť excelence (Seal of Excellence), výjimku z veřejné podpory. Vše je však zásadním způsobem odvislé od výsledků vyjednávání programu s Evropskou komisí a finálního znění samotného operačního programu. Jeho schválení očekáváme v první polovině roku 2022 a intervence zacílené na podporu „no money“ individuálních grantů pro postdoktorandy (Postdoctoral Fellowships) budou patřit k prvním z vyhlášených výzev tak, aby podpora OP JAK plynule navazovala na zveřejnění výsledků výzev programu Horizont Evropa.

VÁCLAV VELČOVSKÝ,

NÁMĚSTEK PRO ŘÍZENÍ SEKCE MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, EU A ESIF, MŠMT,
VACLAV.VELCOVSKY@MSMT.CZ

Doplňkovost podpory v oblasti otevřených dat

Již v osmém rámcovém programu pro výzkum a inovace Horizont 2020 byla podpora tzv. „otevřeného přístupu“ ze strany Evropské komise deklarována tím, že v podpořených výzkumných projektech byla zavedena povinnost publikovat recenzované publikace formou Open Access, tj. zdarma prostřednictvím internetu.

Dlouhodobou evropskou ambicí je však nezastavit se u zpřístupňování výzkumných publikací, ale rozšířit otevřený přístup i na výzkumná data, která při realizovaném výzkumu vznikají. Na podporu otevřeného přístupu k výzkumným datům byl proto z Horizontu 2020 spuštěn i **pilotní projekt Open Research Data Pilot**. Pro nové programové období 2021–2027 a nový rámcový program Evropské komise Horizont Evropa platí, že příjemci grantů musí svá výzkumná data spravovat podle principů FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable). V projektech je tedy uložena povinnost vypracovat tzv. Data Management Plan, dokument, který upřesňuje, jaká data a jakým způsobem budou během realizace projektu vytvářena, kde a jak budou uložena a jak mohou být využívána. První verze dokumentu by se měla odevzdat zhruba po šesti měsících trvání projektu a zároveň by i nadále měla podléhat průběžné aktualizaci. Přístup Evropské komise pro programové období 2021–2027 lze shrnout tak, že by mělo být sdíleno

vše, co je možné – v duchu hlavního motto „as open as possible, as closed as necessary“.

Aby bylo možné výzkumná data spravovat a využívat v souladu s principy FAIR, je nutné mít prostor (infrastrukturu) pro jejich ukládání a související obslužné virtuální prostředí. Iniciativa, která vznikla v roce 2018 za účelem rozvinout takovou propojenou infrastrukturu v panevropském měřítku, je **European Open Science Cloud (EOSC)**. Cílem EOSCu je poskytnout evropským výzkumníkům, inovátorům, podnikům a občanům prostor, kde mohou publikovat, vyhledávat a znovu využívat data, nástroje a služby pro výzkumné, inovační a vzdělávací účely. Implementace iniciativy EOSC je ambiciózní, komplexní a dlouhodobý proces, který započal v roce 2018 a který bude v dalších letech pokračovat.

S problematikou nakládání s výzkumnými daty v režimu Open Access jsou výzkumné organizace a výzkumníci v ČR seznámeni různou měrou a bude nutné české prostředí nejen více informovat o této problematice, ale rovněž připravit podmínky pro její implementaci zajištěním vzdělání lidí, vznikem specifických pracovních pozic a nástrojů i zajištěním infrastruktury pro ukládání zveřejňovaných dat. Zároveň

bude nutné respektovat již fungující aktivity institucí, které se zveřejňováním dat mají své, často oborově specifické, zkušenosti.

Finanční podpora implementace iniciativy EOSC v ČR by měla být poskytována z připravovaného Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tato podpora z Evropských strukturálních a investičních fondů bude doplňovat aktivity realizované v Horizontu 2020 a v Horizontu Evropa.

Konkrétní strategický koncept podpory je připravován a diskutován s odbornou veřejností a bude se dále upřesňovat v průběhu druhé poloviny roku 2021. Předběžně se počítá s podporou tzv. systémového projektu a výzvami pro Open Science. V systémovém projektu by měly být realizovány podpůrné, metodické a koordinační aktivity směřující k tvorbě jednotného a vzájemně propojeného prostředí pro implementaci politiky Open Science v ČR. Tento projekt bude komplementárně doplňovat aktivity Národního centra pro informační podporu výzkumu, vývoje a inovací (NCIP VaVal), které se věnuje

mimo jiné otevřenému přístupu k vědeckým publikacím. Dvě na sebe navazující výzvy Open Science by měly podporovat implementaci iniciativy EOSC na úrovni výzkumných institucí, resp. jejich konsorcií a primárně by měly sloužit k podpoře vědně-oborových repositářů a k rozvoji národní repositářové platformy datové infrastruktury ČR, ke vzdělávání lidí pro oblast Open Science a podpoře pracovních pozic pro odborníky na práci s daty.

Relevantní výzvy OP JAK budou připraveny tak, aby respektovaly strategický koncept podpory implementace iniciativy EOSC v ČR. První výzva Open Science a výzva pro systémový projekt by měly být otevřeny v roce 2022. Opakování výzvy Open Science se předběžně předpokládá přibližně dva roky po vyhlášení první výzvy.

VÁCLAV VELČOVSKÝ,

NÁMĚSTEK PRO ŘÍZENÍ SEKCE MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, EU A ESIF, MŠMT,

VACLAV.VELCOVSKY@MSMT.CZ

Rozhovor s J. Zemanem o přípravě projektových návrhů a možnostech, jak přilákat talentované absolventy doktorského studia („postdoky“) do České republiky

V RÁMCOVÉM PROGRAMU HORIZONT EVROPA (2021–2027) BUDE I NADÁLE PODPOROVÁNA MOBILITA VÝZKUMNÝCH PRACOVNICÍ A PRACOVNÍKŮ V RŮZNÝCH FÁZÍCH KARIÉRY ZA ÚČELEM JEJICH ŠKOLENÍ A KARIÉRNÍHO ROZVOJE PROSTŘEDNICTVÍM AKCÍ MARIE SKŁODOWSKA-CURIE (MSCA), KTERÉ FINANCUJÍ VYNIKAJÍCÍ PROGRAMY PRO DOKTORANDY, INDIVIDUÁLNÍ GRANTY PRO POSTDOKY A KOLABORATIVNÍ PROJEKTY. ŽADATELÉ O INDIVIDUÁLNÍ GRANTY MSCA, NOVĚ NAZVANÉ MSCA POSTDOCTORAL FELLOWSHIPS (MSCA-PF), KTERÍ SI VYBEROU HOSTITELSKOU INSTITUCI V ČESKÉ REPUBLICE ČI BUDOU CHTÍT VYJET Z ČR NA ZAHRANIČNÍ VĚDECKO-VÝZKUMNÝ POBYT, BUDOU MÍT MOŽNOST PŘEDLOŽIT SVŮJ PROJEKTOVÝ NÁVRH DO VÝZVY OPERAČNÍHO PROGRAMU JAN AMOS KOMENSKÝ (OP JAK), POKUD JEJICH PROJEKTY NEDOSÁHNOU NA GRANT EVROPSKÉ KOMISE, AVŠAK BUDOU HODNOCENY VYSOKÝM SKÓRE (MIN. 70 %). OP JAK NAVÁŽE NA PŘEDCHOZÍ OPERAČNÍ PROGRAM, V JEHOŽ RÁMCI MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY VYHLAŠOVALO VÝZVY „MEZINÁRODNÍ MOBILITA VÝZKUMNÝCH PRACOVNÍKŮ MSCA-IF“.

O přípravě projektových návrhů a možnostech, jak přilákat talentované postdoky do České republiky, jsme hovořili s Jakubem Zemanem, který působí od roku 2011 na Masarykově univerzitě (MU) v oblasti podpory přípravy mezinárodních projektů. V roce 2019 přešel z CEITEC MU do grantového oddělení Odboru výzkumu Rektorátu MU. Specializuje se na projekty mezinárodní mobility MSCA. Konzultoval několik desítek individuálních návrhů MSCA (např. projekty DEBRASA, QuinADAR, ITRABAE, DemGeO) a také čtyři úspěšné návrhy koordinovaných projektů MSCA-RISE (CoBeN, RNADIAGON, InterTAU, CONQUES).

ECHO: Jaké jsou podle vašeho názoru nejčastější důvody, proč se rozhodnou zahraniční výzkumné pracovnice a pracovníci, případně Češky a Češi vracet se ze studií či pracovních pobytů zpátky domů, řešit projekt na Masarykově univerzitě, a obecněji v České republice? Je pro ně Česká republika dostatečně atraktivní destinací v porovnání s ostatními (západoevropskými) zeměmi?

Zeman: Data o uchazečích přicházejících do České republiky nemám, jen určitý přehled o těch, kteří přicházejí v posledních letech na MU. U těch, kteří pocházejí z České republiky, bývají patrné důvody rodinné a touha vrátit se domů. Tato motivace však možná zastíňuje motivaci, kterou často vidíme u zahraničních uchazečů, a tou je možnost spolupráce s konkrétním supervizorem, týmem či pracovištěm. Tím nechci říct, že jde vždy o jejich první volbu, byť i to se stává. Rozhodnutí

o hostitelské instituci jistě předchází srovnání vlastního zaměření, ambicí, zkušeností a schopností s profilem instituce. Podobné zhodnocení dělá bezpochyby i budoucí supervizor o uchazečích a uchazečích. Je každopádně důležité uvědomit si, že mladí vědci sem opravdu často přicházejí za kvalitním seniorním vědcem či vědkyní a věří, že spolupráce s nimi je posune vytouženým směrem. Někdy to podceňujeme, nevěříme si, ale skutečně má smysl končit doktorandy či postdoky oslovovat a nabízet jim možnost napsat s českou institucí MSCA-PF. Jsem často ohromen kvalitami vědců napříč MU, které v posledních dvou letech víc poznávám, a dívám se, že nemají víc mezinárodních grantů. Je tu velký potenciál a ten je jistě i mimo MU. Zároveň si však nemyslím, že je Česká republika vědecky a kulturně dostatečně atraktivní destinací v porovnání se západoevropskými zeměmi. Myslím si, že jako celek taková není a ani tak není zvenku vnímána. To ale vůbec neznamená, že tu nejsou vynikající osobnosti, týmy, infrastruktury...

ECHO: Jak konkrétně podporujete žadatele o individuální granty MSCA na Masarykově univerzitě?

Zeman: Základem je poskytování obecných informací prostřednictvím seminářů. Při nich informujeme i o realizovaných projektech – díky tomu grant přestane být tak anonymní a cizí. Vysvětlujeme cíle programu MSCA a přibližujeme, v čem se liší od obvyklých vědeckých grantů. Bez pochopení a přijetí cílů a specifik MSCA není možné projekt dobře

koncipovat a napsat. Záměrem informujeme také o informačních dnech a workshopech Technologického centra AV ČR. Vážní zájemci, kteří se rozhodnou psát projekt, můžou navštívit dvoudenní workshop, kde se věnujeme jednotlivým částem projektu do hloubky. Účastníci vypracovávají konkrétní úkoly a svou práci sdílejí, dávají si zpětnou vazbu, navzájem se inspirují. Odcházejí se štosem nákrešů, poznámek, otázek a úkolů. A hlavně – začínají skutečně psát. Letos jsme dělali jak *on-site*, tak také *on-line* verzi workshopu, která překvapivě dobře fungovala. Na workshop navazují individuální konzultace, optimálně doplněné společnými sezeními se supervizory – takové schůzky urychlují přípravu, zvyšují kvalitu návrhů i šanci na úspěch a šetří čas a energii všem. Konzultace probíhají současně s opakovaným čtením a komentováním projektového návrhu. Dovednost konzultovat text MSCA se snažíme postupně rozvíjet u pracovníků projektové podpory na fakultách, protože množství návrhů roste a centrálně nelze všem věnovat takovou péči, jaké je třeba. Nově nejspíš nabídneme i následný workshop, na němž budou uchazeči po několika týdnech práce sdílet s ostatními své návrhy. Máme za sebou „pilotní“ verzi realizovanou ve spolupráci s Ústavem organické chemie a biochemie (ÚOCHB) právě u nich. Byl to skvělý nápad jednoho z účastníků červnového primárního workshopu na ÚOCHB. Za další nezbytný krok pro zlepšení přípravy MSCA, který snad časem uděláme, považuji zapojení hodnotitelů MSCA – vidění vědce-hodnotitele a konzultanta se doplňují a do určité míry také reprezentují složení skupiny hodnotitelů.

ECHO: Existují nějaká doporučení týkající se podpory žadatelů, kterými by se mohly inspirovat i další české univerzity a výzkumné instituce?

Zeman: Tyto aktivity lze určitě doporučit i jiným univerzitám a institucím. Nicméně různá pracoviště mají různé podmínky a možnosti – a to je samo o sobě inspirativní. Například v menších institucích, kde je soudržná vědecká komunita zaměřená na jednu oblast vědy, může být dobré usměrnit poměrně přirozeně probíhající výměnu zkušeností mezi zkušenějšími a mladšími vědci. Obecně se mi ukazuje, že menší celky – malá centra nebo týmy –, které se rozhodnou jít do MSCA, si obvykle najdou svoji cestu a dokážou psát velmi solidní návrhy. Mým úkolem je mj. zkusit přenést to nejlepší z jejich zkušeností na jiné části univerzity.

ECHO: Na portálu Vědavýzkum.cz se objevují již několik měsíců zajímavé rozhovory s řešiteli projektů podpořených v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV). Mohl byste prosím našim čtenářům podhalit, kdo stál u zrodu myšlenky, a přiblížit tuto iniciativu, v čem spočívá a co je cílem?

Zeman: Myšlenka se zrodila u nás na Odboru výzkumu. Kolega Ondra Hradil, kterého mnozí znají hlavně jako jedinečného experta na velké výzkumné infrastruktury, podporuje nejrůznější synergie, takže ho nadchla i mnou neuměle a lokálně propagovaná synergie mezi MSCA-IF a MSCA OP VVV (resp. MSCA-PF a OP JAK), proto se spojil s kolegyněmi z Kanceláře Akademie věd a Technologického centra. Cílem rozhovorů, které díky jeho organizačnímu úsilí a práci redakce vedavyzkum.cz v čele s Alešem Vlkem vycházejí právě na tomto portálu, je široké zviditelnění jak individuálních projektů MSCA, tak operačního programu, který financuje nefinancované, leč kvalitní projekty, které neformálně nazýváme „MSCA CZ“. Takto si představuji skutečně účinný nástroj podpory zapojování českých vědkyň a vědců do mezinárodních projektů. Říká totiž: „Chcete finance na postdoka z MSCA OP JAK? Dobře, ale podejte si nejprve návrh do MSCA-PF, který obdrží alespoň 70% skóre. Zároveň přátelsky říká: „Připadá vám MSCA-PF nedosažitelné, ztráta času a energie? Přesto to zkuste – je tu totiž řádově dosažitelnější financování z OP JAK“. Takto se můžeme učit psát evropské projekty, aniž bychom zažívali jen pocity marného úsilí. Zůstáváme motivovaní, píšeme stále lépe, získáváme zkušenosti

a reálně se tak přibližujeme evropským penězům. Myslím si, že by bylo přínosné, aby OP JAK vytvořil obdobný synergický nástroj i pro ERC.

ECHO: Jaká perspektiva se nabízí řešitelům individuálních grantů financovaných z MSCA či OP po skončení projektu? Opouští obvykle univerzitu či se jim daří najít uplatnění ve stálých výzkumných týmech na vaší univerzitě?

Zeman: Je to různé na různých fakultách a ústavech. Obecně vzato však MU nijak nevybočuje z praxe jiných institucí. Nemá-li tým zdroje a postdok zrovna nezíská grant, bývá těžké jej dlouhodobě podpořit v rámci skupiny, natož otevřít skupinu novou. Mladé vědkyně a vědci často odcházejí na jiné univerzity či ústavy u nás nebo v zahraničí, případně se vrací do svých mateřských zemí. Smyslem MSCA a postdoku ale není trvale zakotvit v místě postdokorského pobytu. Smyslem je nabrat zkušenosti, zviditelnit se v komunitě, rozšířit síť kontaktů, zkusit se prosadit v nějaké konkrétní nische a třeba jít ve vědě dál a – opět někde jinde – založit vlastní skupinu nebo najít své místo mimo akademický výzkum či úplně jinde. Kromě aktivního působení postdoka během „fellowshipu“ je benefitem MSCA pro MU mj. rostoucí kompetence týmů v oblasti mentoringu, rozšiřování sítě schopných spolupracovníků v zahraničí a šíření dobrého jména instituce. Vráť se nám to odborně i finančně, protože náš potenciál přitáhnout talenty i granty takto roste.

ECHO: Pravidla OP VVV umožňovala financovat jak příjezdy do České republiky, tak výjezdy z ní na hostitelské instituce v členských státech EU či zemích přidružených k programu H2020. Plánujete v novém programovém období za tímto účelem poskytovat poradenství nejen příjíždějícím výzkumníkům a výzkumníkům, ale pracovat i s těmi, kteří zvažují vyjet na vědecko-výzkumný pobyt do zahraničí?

Zeman: Z kapacitních důvodů dáváme přednost příjíždějícím, ale podporu poskytujeme i vyjíždějícím uchazečům o MSCA, obvykle spolu s jejich hostitelskou institucí. Podpora výjezdů financovaných z MSCA OP JAK bude nejspíš záviset na administrativních pravidlech programu. Pokud vím, implementace konkrétních výjezdů ukázala, že bývá nesmírně obtížné sladit pravidla programu a místních legislativních pravidel, zejména v oblasti pracovního práva. Dále bylo nesnadné řešit změny projektu, dříve také snižování úvazku, atd. Víím minimálně o jednom pracovišti MU, které z uvedených důvodů výjezdy podporovat přestalo. Víím však také, že MŠMT získalo feedback od řady institucí, a věřím, že nová pravidla budou nastavena lépe.

ECHO: Co byste vzkázal MŠMT jako poskytovateli finančních prostředků kvalitním projektům, které budou předloženy do výzvy MSCA Postdoctoral Fellowships?

Zeman: Chtěl bych ocenit ministerstvo za celý koncept MSCA OP VVV, který podpořil mnoho kvalitních výzkumných projektů. MŠMT prakticky motivuje české instituce k účasti v soutěži o evropské peníze, využívá kvalitního hodnocení zahraničních expertů a snaží se vycházet i z evropských pravidel implementace – to je opravdu synergický a strategický přístup. Ze zkušenosti víím, že důkladná konzultace vědecky kvalitních, ale průměrně napsaných návrhů, dokáže zlepšit jejich hodnocení třeba o deset a více procentních bodů. Získat alternativní financování právě z MSCA OP JAK je pak pro mnohé skutečně dosažitelné a myslím si, že už jen proto by měl být o MSCA-PF mimořádný zájem. Navíc toto alternativní financování MSCA-PF téměř nemá v Evropě obdoby, čímž české prostředí získává v *dosažitelnosti* financování pro postdoky nebývalou konkurenční výhodu – a to dokonce i vůči oněm zmíněným západoevropským zemím.

Za ECHO se ptala Zuzana Čapková

První výsledky hodnocení výzvy European Green Deal roku 2020

EVROPSKÁ KOMISE DOKONČILA V ČERVENCI 2021 HODNOCENÍ PROJEKTOVÝCH NÁVRHŮ VE VÝZVĚ **EUROPEAN GREEN DEAL**, KTERÁ MĚLA UZÁVĚRKU V LEDNU 2021. V TOMTO ČLÁNKU INFORMUJEME O JEHO VÝSLEDKÁCH A PODROBNĚJI TAKÉ O ČESKÉ ÚČASTI VE VÝZVĚ.

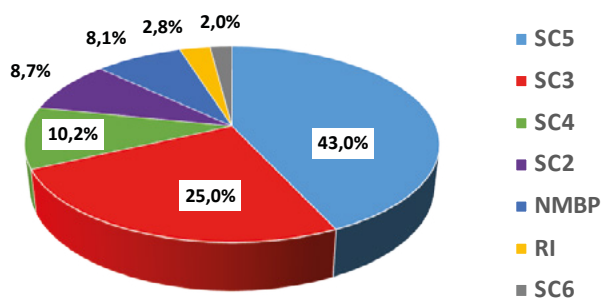
Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal, EGD), kterou Evropská komise (EK) oficiálně zveřejnila dne 11. 12. 2019 [1], představuje komplexní soubor opatření, jejichž smyslem je přispět k dosažení a udržení zdravé planety a jejích obyvatel. Opatření si kladou za cíl snížení emisí, ochranu přírody na evropském kontinentu a investice do špičkového výzkumu a inovací, aby se Evropa do roku 2050 stala vůbec prvním klimaticky neutrálním kontinentem, k čemuž je nezbytná transformace evropského hospodářství na skutečně udržitelné a ekologické. Zelená dohoda je tak novou strategií EU, která není výlučně orientovaná na růst, ale zaměřuje se zejména na transformaci a udržitelnost evropského hospodářství.

V souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu přijala EK v březnu 2020 novou průmyslovou strategii [2] a představila nový akční plán EU pro oběhové hospodářství [3] se zaměřením na udržitelné využívání zdrojů. Naplnění cílů Zelené dohody budou napomáhat také další strategie jako strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti [4] do roku 2030 nebo strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ [5], které byly zveřejněny v průběhu roku 2020.

O přípravách a implementaci Zelené dohody pro Evropu informovalo ECHO v průběhu celého roku 2020 [6]. Tento článek informuje o prvních výsledcích výzvy, kterou EK zařadila do pracovního programu Rámcového programu Horizont 2020 na rok 2020, s rozpočtem téměř 1 mld. €. Výzva se přímo zaměřila na priority EGD a vytvořila přechod k dalším navazujícím výzkumným a inovačním iniciativám rámcového programu Horizont Evropa, u něhož je plánována alokace nejméně 35 % rozpočtu na dosažení klimatických cílů.

HLAVNÍ PARAMETRY VÝZVY

Výzva EGD s plánovaným rozpočtem 985 mil. € byla zhruba ze dvou třetin financována z rozpočtů Společenské výzvy SC5 – Climate action, environment, resource efficiency and raw materials a Společenské výzvy SC3 – Secure, clean and efficient energy. O zbývající třetinu rozpočtu se podělily Společenské výzvy SC2 – Food security, sustainable agriculture and forestry, marine, maritime and inland water research and bioeconomy, SC4 – Smart, green and integrated transport, SC6 – Europe in a changing world – Inclusive, innovative and reflective societies, program European research infrastructures (RI) z prvního pilíře H2020 Vynikající Věda a program Nanotechnologies, Advanced Materials, Biotechnology and Advanced Manufacturing and Processing (NMBP) z druhého,

Graf 1 – Rozdělení rozpočtu výzvy EGD podle zdrojů financování

„průmyslového“ pilíře H2020 (viz [6b]). Detaily zmíněného rozdělení rozpočtu zachycuje **graf 1**.

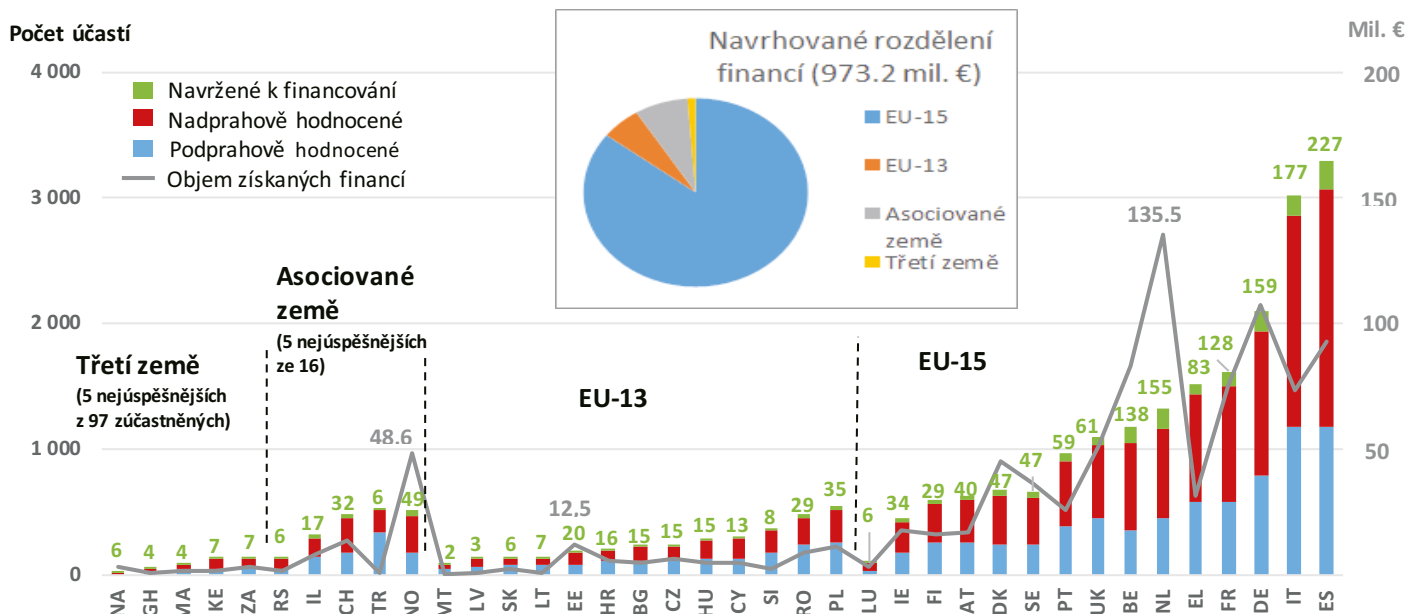
Jak bylo běžné v programu H2020 obecně, výzva vyvolala velký zájem navrhovatelů a vytvořila nebývale vysoký převis poptávky. Do výzvy bylo podáno celkem 1 550 projektových návrhů s více než 28 tis. účastníky, z nichž pro hodnocení bylo způsobilých 1 486 návrhů. To při předpokládaném počtu 72 financovaných projektů ve 23 tématech z 10 tematických oblastí znamenalo úspěšnost (poměr počtu financovaných projektů k počtu projektových návrhů) zhruba 4,8 %. Podobný byl i poměr alokovaných financí výzvy k celkovému objemu finančních prostředků požadovaných navrhovatelí (přes 120 mld. €). Z tohoto pohledu patřila výzva EGD mezi ty s výrazně nižší úspěšností vzhledem k průměrné úspěšnosti v programu H2020 kolem 12 % [7]. Úspěšnost žadatelů byla mezi tématy velmi rozkolísaná, od necelých 2 % do 25 %, jak podrobněji ukazuje **tabulka 1, viz str. 24**. Toto nemělo však vliv na konečné rozdělení financí mezi projekty navržené k financování v jednotlivých tématech, protože jejich rozpočty byly zcela oddělené. Jen u 6 ze 23 témat se celková rozdělovaná částka odlišovala od navrhovaného rozpočtu o více než 10 %. Konečné rozpočty byly sníženy konkrétně u dvou témat financovaných programů SC3 a SC5 ve prospěch tří témat ze zbývajících programových oblastí, konkrétně SC2, SC4 a NMBP a jednoho z oblastí SC5.

PODROBNOSTI ÚČASTI VE VÝZVĚ

Výzvy EDG se zúčastnili žadatelé ze všech členských zemí EU, všech 16 zemí asociovaných k programu H2020 a celkem 97 třetích zemí [8]. Na financování dosáhli účastníci ze všech členských zemí EU, 12 ze 16 asociovaných zemí a účastníci z 29 třetích zemí způsobilých k financování podle výše uvedeného seznamu. Rozdělení počtu účastníků i získaných financí (viz **graf 2**), je silně nerovnoměrné podobně jako u prakticky všech výzev H2020. V případě asociovaných a třetích zemí je v něm zahrnuto po 5 nejúspěšnějších, přičemž u asociovaných zemí představují asi 93 % úspěšných účastníků a 97 % jimi získaných financí, u třetích zemí cca 41 % úspěšných účastníků a 60 % jimi získaných financí.

Vedle největšího počtu účastníků ze Španělska (ES) a Itálie (IT), který byl obvyklý v celém období H2020, je zajímavá vysoká míra úspěšnosti účastníků z Nizozemska (téměř 11 %) i jejich absolutně nejvyššího získaného finančního příspěvku (135,5 mil. €, což představuje téměř 14 % celkového rozpočtu výzvy). Ze zemí EU-13 měly nejvyšší počet účastníků a získaných financí Polsko a Rumunsko, mezi něž se vyšší finančního příspěvku vklínilo Estonsko při méně než polovičním celkovém počtu účastníků, avšak porovnatelně velkém počtu úspěšných. Česká republika je mezi zeměmi EU-13 na pomyslném 5.–7. místě co do počtu úspěšných účastí a na 5. místě podle výše získaných finančních prostředků. Relativní finanční podíl českých účastníků na celkovém rozpočtu výzvy činí zhruba 0,7 %, což odpovídá dlouhodobému průměru za celé období H2020 [7].

Tradičně nejúspěšnějšími účastníky mezi asociovanými zeměmi, pokud jde o počty účastí i získané finanční prostředky, jsou Norsko, Švýcarsko a Izrael. Porovnatelný počet účastí jako prvně dvě jmenované země mělo i Turecko, ovšem při mnohem nižším počtu úspěšných účastí a vyšší získaných financí. Mezi třetími zeměmi je korelace mezi

Graf 2 – Přehled počtu účastí a získané finanční podpory podle zemí účastníků (EU-15, EU-13 a po 5 nejlepších ze zemí asociovaných k programu H2020 a třetích zemí způsobilých k financování)

celkovým počtem účastí, počtem úspěšných žadatelů a výši získaných prostředků značně rozkolísaná, a tak ve výběru 5 nejúspěšnějších jsme přehlédli primárně k výši získaných finančních prostředků.

DETAILY ČESKÉ ÚČASTI

Podrobnější pohled na účast žadatelů z České republiky ukazuje, že do 259 projektových účastí se zapojilo celkem 137 subjektů v 19 tématech z celkového počtu 23. Zcela nejvyšší zájem byl ze strany našich i ostatních žadatelů o téma LC-GD-6-1-2020 – Testing and demonstrating systemic innovations for sustainable food from farm to fork (IA – Inovační akce), jedno ze dvou témat z oblasti Společenské výzvy SC2. Čeští žadatelé byli členy 35 projektových konsorcií z celkového počtu 255 podaných návrhů a byli úspěšní ve dvou případech ze 7 projektů financovaných v tomto tématu a získali financování ve výši 1 mil. € z celkového příspěvku EK 70 mil. € v tomto tématu. To přitom patřilo mezi tři nejvíce oblesaná témata s mírou úspěšnosti kolem 3 %. Počet nadprahově hodnocených projektových návrhů s českou účastí i celkově byl v tomto tématu nad 50 %.

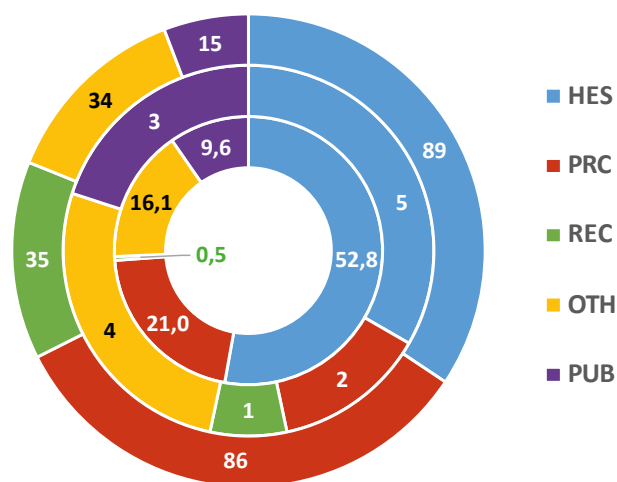
Kvalitu projektových návrhů s českou účastí v celé výzvě lze charakterizovat jako velmi dobrou, nadprahově hodnocených jich

bylo 93 ze 185. Celkově 11 českých žadatelů bylo přitom účastníkem v 13 financovaných projektech z celkového počtu 72.

Celkem získali ve všech tématech výzvy čeští žadatelé příspěvek EK ve výši těsně nad 6,5 mil. €, tedy zhruba již zmíněných 0,67 % celkového rozpočtu výzvy EGD v tomto relativním ukazateli představujícím 4. místo mezi žadateli z EU-13, za Estonskem (1,28 %), Polskem (1,20 %) a Rumunskem (0,94 %). Navíc českým žadatelům chyběl v několika případech pověstný krůček k účasti ve financovaných projektech, protože dalších 8 žadatelů v 5 projektových návrzích se umístilo na tzv. reserve-listu, tedy projektů s šancí na financování, pokud by v některých případech nedošlo k uzavření grantových dohod nebo byl případně ještě navýšen finanční příspěvek EK.

	Typ organizace	Počet projektových návrhů	Počet návrhů s nadprahovým hodnocením	Počet návrhů doporučených k financování	Celkový příspěvek EK požadovaný žadatelem v projektových návrzích (€)	Průměrný příspěvek EK žadatele na projekt (€)	Celkový příspěvek EK získaný v projektech navržených k financování (€)
Celkem		53	35	15	27 025 999	509 925	6 504 888
CESKA ZEMEDELSKA UNIVERZITA V PRAZE	HES	16	8	2	10 814 965	675 935	1 312 650
CESKE VYSOKE UCENI TECHNICKE V PRAZE	HES	11	9	2	6 843 211	622 110	1 932 274
VYZKUMNY USTAV VETERINARNIHO LEKARSTVI	OTH	5	4	1	1 867 941	373 588	518 938
USTAV VYZKUMU GLOBALNI ZMENY AV CR VVI	REC	4	3	1	1 076 688	269 172	30 000
HASICSKY ZACHRANNY SBOR MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	PUB	4	2	1	1 943 875	485 969	362 500
JIHOCESKA UNIVERZITA V CESKYCH BUDEJOVICICH	HES	4	1	1	1 459 765	364 941	192 273
RANIDO, S.R.O.	PRC	2	1	1	1 915 725	957 863	1 283 800
YOUTH AND ENVIRONMENT EUROPE	OTH	2	2	1	281 581	140 791	50 206
NANO POWER AS	PRC	1	1	1	81 897	81 897	81 897
CEE BANKWATCH NETWORK	OTH	1	1	1	189 913	189 913	189 913
SKUTECNE ZDRAVA SKOLA, ZS	OTH	1	1	1	285 313	285 313	285 313
STATUTARNI MESTO KARVINA	PUB	1	1	1	119 751	119 751	119 751
Municipal district of Prague 6	PUB	1	1	1	145 375	145 375	145 375

Čeští partneři projektů navržených k financování ve výzvě EGD 2020. Typy žadatelů: HES – vysoké školy, REC – výzkumné organizace, PRC – soukromé subjekty, PUB – veřejné subjekty, OTH – ostatní.

Graf 3 – Rozdělení typů účastníků z ČR podle počtu navrhovatelů (vnější pruh), počtu účastníků financovaných projektů (střední pruh) a objemu získaných financí (vnitřní pruh, %); typy žadatelů definovány v Tabulce 2

Přes toto pozitivní hodnocení je však nutno přiznat, že ve výzvě uspěly návrhy s opravdu výjimečným bodovým ohodnocením. V šesti tématech z 23 bylo nutné získat pro financování plný počet 15 bodů a v dalších sedmi 14,5 bodu. Plný počet bodů získaly 2 projektové návrhy s českou účastí, druhé nejvyšší bodové hodnocení pak 1 projektový návrh s českou účastí. Pouze v jediném tématu, financovaném z rozpočtu Výzkumných infrastruktur (RI), stačil k financování získat 13 bodů. Obecně lze říci, že právě v tomto kritickém intervalu bodového hodnocení se rozevírají nůžky mezi nejspěšnějšími projektovými žádostmi vybranými k financování, oddělující většinu zemí EU-15 a tři nejspěšnější asociované země (NO, CH a IL) od „zbytku Evropy“.

Druhý úhel pohledu na úspěšnost žadatelů představuje i zastoupení jednotlivých zemí na pozicích koordinátorů. Z celkového počtu 1 550 projektových návrhů jich mělo koordinátora ze zemí EU-15 1 214 návrhů (78 %), u financovaných projektů to bylo dokonce 65 ze 72 koordinátorů (90 %). Českých navrhovatelů v pozicích koordinátora bylo 7, neuspěl však ani jeden. Pro úplnost je třeba dodat, že ze zemí EU-13 takto uspěl jediný s polským koordinátorem z celkového počtu 164 návrhů koordinovaných účastníkem z EU-13.

Třetím úhlem pohledu v hodnocení úspěšnosti žadatelů může být průměrný počet žadatelů z jedné země v jednom projektovém návrhu, příp. financovaném projektu. Nejvyšších hodnot v obou kritériích ve výzvě EGD dosahují Španělsko (2,28 a 3,17) a Itálie (2,04 a 2,49), mezi zeměmi EU-13 Polsko (0,37 a 0,49) a Rumunsko (0,34 a 0,40), Česká republika je v tomto ukazateli mezi zeměmi EU-13 na 6. místě (0,17 a 0,21). Tento úhel pohledu charakterizuje právě nízkou aktivitu žadatelů ze zemí EU-13 obecně, protože mezi nimi je v tomto ohledu

i relativně nejspěšnější Polsko pouze před poslední zemí EU-15, kterou je Lucembursko.

Mezi 137 českými žadateli patřilo nejvíce účastníků mezi soukromé subjekty (54), naopak žadatelé z vysokých škol i v mnohem menším počtu (20) byli díky vícenásobným pokusům partnery v 90 případech z celkového počtu 259 účastí v projektových návrzích. V tomto ohledu figurují na prvních šesti místech v seznamu žadatelů, kteří podali více než 5 projektových návrhů. I z této oblasti typu žadatelů jsou jediní dva, kteří získali 2 projekty navržené k financování (ČZU s 16 návrhy a ČVUT s 11 návrhy). Rozdělení typů účastníků z ČR podle tří různých parametrů účasti ukazuje **graf 3**.

V **tabulce 2** uvádíme všech 13 českých žadatelů, kteří jsou partnery 15 projektů, které byly navrženy k financování. V těch by měli získat, jak již bylo uvedeno, přibližně 6.5 mil. € z celkové částky přes 120 mil. € požadované českými navrhovateli ve všech projektových návrzích.

(Uvedené výsledky jsou zatím předběžné a mohou doznat během procesu uzavírání grantových dohod drobných změn. Uzavření GA mělo být dokončeno do konce září.)

ZDROJE INFORMACÍ

- [1] Communication on the European Green Deal, dokument COM (2019) 640 final, <https://bit.ly/2w8GLxR>.
- [2] Communication „Updating the 2020 New Industrial Strategy: Building a stronger Single Market for Europe’s recovery“, https://ec.europa.eu/info/files/communication-updating-2020-new-industrial-strategy-building-stronger-single-market-europes-recovery_en
- [3] Circular Economy Action Plan, https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/new_circular_economy_action_plan.pdf
- [4] EU Biodiversity Strategy for 2030, https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en
- [5] Farm to Fork strategy, https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en
- [6] (a) ECHO 2020/3-4, (b) ECHO2020/5-6
- [7] Úspěšnost žadatelů – H2020 Dashboard
- [8] Asociované a třetí země – viz HORIZON 2020, WORK PROGRAMME 2018-2020, 19. General Annexes, část A, https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/wp/2018-2020/annexes/h2020-wp1820-annex-ga_en.pdf

PETR PRACNA,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
PRACNA@TC.CZ

Téma	Zdroj financování (viz text)	Typ akce	Žadatelé celkově										Žadatelé z ČR celkově				
			Alokovaný rozpočet (mil. €)	Předpokládaný rozpočet / téma (mil. €)	Počet projektových návrhů	Počet návrhů hodnocením nadprahovým	Počet návrhů doporučených k financování	Úspěšnost v tématu (% - viz text)	Bodové hodnocení potřebné k financování	Rozpočet navrženy k financování (mil. €)	Počet projektových návrhů	Počet návrhů hodnocením nadprahovým	Počet návrhů doporučených k financování	Příspěvek pro české partnery (mil. €)			
LC-GD-1-1-2020	SC5	IA	72	15-20	49	35	3	6,1	14	59,1	9	1	1	0,363			
LC-GD-1-1-2020	SC5	CSA	3	2-3	6	4	1	16,7	13	3,3	1	0	0				
LC-GD-1-2-2020	SC5	RIA	53	53	11	6	1	9,1	14,5	53,0	2	1	0				
LC-GD-1-3-2020	SC5	IA	42	10-15	29	19	3	10,3	14,5	41,6	3	1	1	0,486			
LC-GD-1-3-2020	SC5	CSA	3	3	4	3	1	25,0	14	3,0	0						
LC-GD-2-1-2020	SC3	RIA	18	3-6	52	26	3	5,8	13,5	17,6	9	2	0				
LC-GD-2-1-2020	SC3	IA	68	20-35	39	17	2	5,1	14,5	56,5	2	0					
LC-GD-2-2-2020	SC3	IA	60	50-60	14	7	2	14,3	13,5	62,4	0						
LC-GD-2-3-2020	SC3	IA	40	5-10	134	66	5	3,7	15	44,3	6	4					
LC-GD-3-1-2020	NMBP	IA	80	40	14	7	2	14,3	13,5	56,6	3	2	1	1,284			
LC-GD-3-2-2020	SC5	IA	60	10-20	91	58	4	4,4	15	61,1	6	5	0				
LC-GD-4-1-2020	SC3	IA	60	10-20	104	38	3	2,9	13,5	60,1	17	8	2	2,279			
LC-GD-5-1-2020	SC4	IA	100	15-25	42	27	5	11,9	14,5	124,6	0						
LC-GD-6-1-2020	SC2	IA	74	6-12	255	136	7	2,7	13,5	70,0	35	18	2	0,997			
LC-GD-7-1-2020	SC5	RIA	80	16-25	62	21	4	6,5	13	82,1	14	2	1	0,827			
LC-GD-8-1-2020	SC5	RIA	40	8-12	93	60	3	3,2	15	35,6	19	10	0				
LC-GD-8-2-2020	SC5	RIA	20	4-6	21	17	3	14,3	14,5	16,1	3	3	0				
LC-GD-9-1-2020	RI	RIA	28	8	12	7	3	25,0	13	28,0	3	1	1	0,030			
LC-GD-9-2-2020	SC5	RIA	25	3-5	88	58	5	5,7	14,5	24,7	8	7	0				
LC-GD-9-3-2020	SC2	IA	12	12	4	2	1	25,0	14,5	17,0	0						
LC-GD-10-1-2020	SC6	RIA	10	3-5	52	32	2	3,8	15	11,8	7	4	1	0,050			
LC-GD-10-2-2020	SC6	RIA	10	3-5	112	65	2	1,8	15	10,0	17	12	1	0,190			
LC-GD-10-3-2020	SC5	IA	25	3-5	198	87	7	3,5	15	34,7	21	12	0				
Celkem			983		1486	798	72			973,2	185	93	11	6,505			

Tabulka 1 – Přehled témat výzvy EGD 2020 s rozdělením financí a parametrů účasti. Barevné značení zdrojů financování odpovídá barvám v grafu 1.

Zdroj dat – Proposals eCorda